

KUOPIO

Kurkimäki-Pellesmäki- Vehmasmäki osayleis- kaava

Kaavaselostus

Luonnosvaihe

Kaupunkirakennelautakunta 28.5.2025

Sisälllys

1 LÄHTÖKOHDAT	6
1.1 Suunnittelutyön määrittely.....	6
1.2 Suunnittelualan sijainti.....	6
1.3 Suunnittelutilanne	7
1.3.1 Maakuntakaava.....	8
1.3.2 Yleiskaavat	11
1.3.3 Asemakaavat.....	12
1.3.4 Rakennusjärjestys.....	12
1.3.5 Pohjakartta	12
1.4 Maankäytön nykyrakenne	13
1.4.1 Kokonaisrakenne	13
1.4.2 Asuinalueet	13
1.4.3 Liikenneverkko.....	13
1.4.4 Yhdyskuntatekninen huolto	13
1.4.5 Rakennettu kulttuuriympäristö	13
1.4.6 Virkistys, hiihtoladut, ulkoilureitit.....	13
2 SELVITYKSET	15
2.1 Rakennusinventointi.....	15
2.2 Muinaisjäännösinventointi	15
2.3 Luontoselvitys.....	16
2.3.1 Yleistä.....	16
2.3.2 Tutkimusmenetelmät.....	16
2.3.3 Luontotyypit	17
2.3.4 Uhanalaiset lajit.....	19
2.3.5 Eläimistö.....	19
2.3.6 Arvokkaat luontokohteet.....	19
2.3.7 Topografia	25
2.3.8 Maaperä	25
2.3.9 Maisema.....	25
2.3.10 Suojelualueet, suojeluohjelmat ja Natura 2000 -verkosto.....	26
2.4 Alerakenne ja historia	26

2.4.1 Aluerakenne	26
2.4.2 Alueen historiaa	27
2.5 Työpaikat ja palvelut	29
2.5.1 Työpaikat	29
2.5.2 Palvelut	30
2.6 Liikenne	30
2.6.1 Ajoneuvoliikenne	30
2.6.2 Kävely ja pyöräily	31
2.6.3 Joukkoliikenne	31
2.6.4 Liikenneturvallisuus	31
2.7 Yhdyskuntatekniikka	31
2.7.1 Vesi- ja viemärijohdot	31
2.7.2 Kaukolämpö	31
2.8 Maanomistus	32
2.9 Vesialueet	32
3 TAVOITTEET	33
3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)	33
3.2 Seudulliset tavoitteet	34
3.3 Paikalliset tavoitteet	36
4 OSAYLEISKAAVA	39
4.1 Kaavan oikeusvaikutukset	39
4.2 Mitoitus	40
4.3 Aluevarausmerkinnät	41
4.3.1 Asuminen	41
4.3.2 Palvelut	42
4.3.3 Työpaikat, tuotanto ja teollisuus	44
4.3.4 Virkistys	45
4.3.5 Loma-asuminen	45
4.3.6 Liikenne	46
4.3.7 Erityisalueet	47
4.3.8 Suojelu	47
4.3.9 Maa- ja metsätalous	47
4.3.10 Vesialueet	49

4.4 Kyläalueet	49
4.5 Reservialueet.....	49
4.5.1 Asuminen	49
4.5.2 Teollisuus ja palvelut	49
4.6 Selvitysalueet.....	50
4.7 Suora rakentamisen ohjaus	50
4.8 Asemakaavoitettavat alueet	53
4.9 Luonnonympäristö	54
4.10 Kulttuuriympäristö	55
4.10.1 Rakennettu kulttuuriympäristö	55
4.10.2 Arkeologinen kulttuuriperintö	66
4.11 Virkistys- ja liikunta-alueet sekä reitistöt	68
4.12 Liikenne	69
4.13 Yhdyskuntatekniikka	69
4.14 Ympäristöhäiriöitä aiheuttavat tekijät	69
4.14.1 Melu	70
4.14.2 Pilaantuneet maat	70
4.14.3 Seveso-laitoksen konsultointivyyöhyke.....	70
5 OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET	71
5.1 Arviointiperusteet ja menetelmät	71
5.2 Tavoitevertailu	71
5.3 Vaikutusten arviointi.....	74
6 TOTEUTUS	79
7 SUUNNITTELUVAIHEET	80
8 LÄHTEET	81

LIITTEET:

Liite 1: Sijaintikartta

Liite 2: Rakennussuojelu- ja muinaismuistokohteet

Liite 3: Liikenneverkko, nykyinen

Liite 4: Topografia

Liite 5: Maaperä

Liite 6: Maanomistus

Liite 7: Rakennuskanta

Liite 8: Tie- ja raideliikenteen melualueet

Liite 9: Vesihuollon toiminta-alueet

Liite 10: Kuivan maan mitoitus

Liite 11: Rantamitoitus

Liite 12: Luontoselvitys 2018

Liite 13: Täydentävä luontoselvitys 2024

Liite 14: Liikenneselvitys

JOHDANTO

Tämä raportti sisältää osayleiskaavaluonnoksen selostuksen, sekä sen laatimiseen käytetyt perustiedot, tavoitteet ja vaikutustarkastelut.

Osayleiskaava on tarkoitus hyväksyä oikeusvaikutteisena yleiskaavana, joka kaava-alueen osalta korvaa voimassa olevat, aiemmin laaditut yleiskaavat.

Kurkimäki-Pellesmäki-Vehmasmäki osayleiskaavan tavoitteena on kyläalueiden ja rantojen rakentamisen ohjaus, Kurkimäen taajaman asemakaavoituksen ohjaus sekä valtatie 5:n ja rautatien lähiympäristöjen maankäytön ohjaaminen. Tavoitteena on pitää kyläalueet tiiviinä ja ohjata rantojen rakentamista suurempiin kokonaisuuksiin. Yleiskaava laaditaan mahdollisimman laajasti suoraan rakentamista ohjaavana. Rakennuspaikat ja alueet, joille on mahdollista myöntää suoria rakentamislupia, osoitetaan kaavassa.

Osayleiskaavassa on selvitetty alueen soveltuvuus asuinrakentamiseen, sekä ratkaistu kylä- ja ranta-alueiden rakennusoikeus emätilakohtaisesti. Lisäksi on selvitetty alueen liittyminen yhdyskuntarakenteeseen, liikenne, palvelut sekä virkistykseen liittyvät asiat. Osayleiskaavoitus ohjaa suoraan alueen kyläalueiden ja rantavyöhykkeen rakentamista ja yksityiskohtaista suunnittelua. Osayleiskaavaluonnos on laadittu Kuopion kaupungin strategisen maankäytön yksikössä yhteistyössä ympäristönsuojelupalveluiden, kaupunkiympäristön suunnittelupalveluiden ja hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen kanssa.

Kuopiossa 15.5.2025

1 LÄHTÖKOHDAT

1.1 Suunnittelutyön määrittäminen

Kaavan tarkoituksena on päivittää vuonna 1981 vahvistettu osayleiskaava. Tavoitteena on ohjata kylä- ja ranta-alueiden rakentamista, Kurkimäen taajaman asemakaava-alueen laajenemissuuntia ja muuta yksityiskohtaista suunnittelua sekä edistää alueen maisema-, luonto- ja kulttuuriarvojen säilymistä.

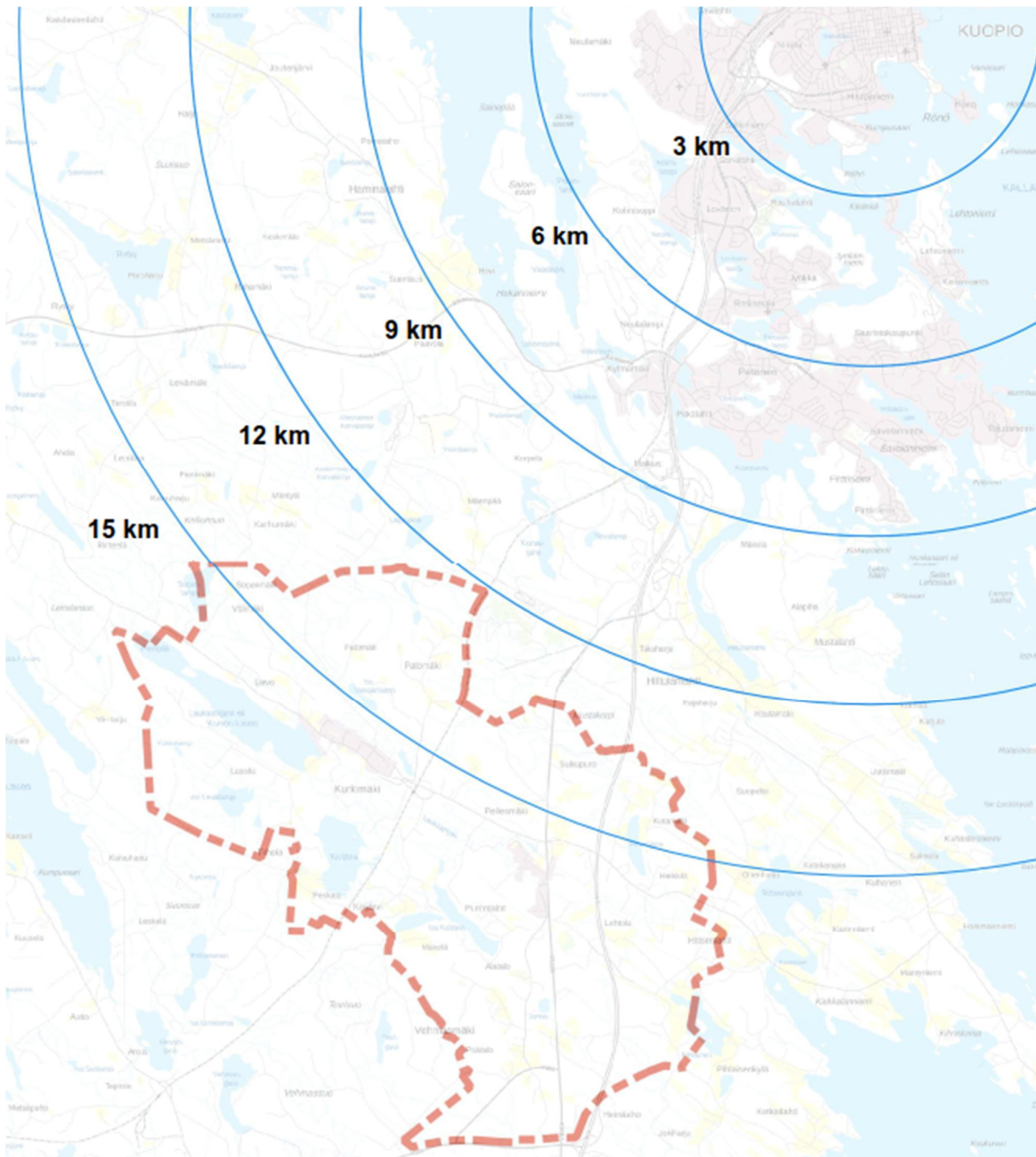
Kaava laaditaan rakentamislain (751/2023, RaL) ja alueidenkäyttölain (752/2023, AKL) mukaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jonka perusteella voidaan myöntää rakentamislupa niille rakennuspaikoille, joille on osoitettu rakennuspaikkasymboli tai niille rakentamiseen osoitetuille alueille, joille on kaavakartalla osoitettu rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

Vaihtoehtoisia osayleiskaavaratkaisuja ei ole tarpeen esittää.

1.2 Suunnittelualueen sijainti

Suunnittelualue sijaitsee Etelä-Kuopiossa, lähimmillään noin 13 kilometrin etäisyydellä ydinkeskustasta. Suunnittelualueeseen kuuluvat Kurkimäen, Pellesmäen ja Vehmasmäen alueet. Pinta-alaa on noin 5900 hehtaaria, josta vesialueita noin 365 hehtaaria. Suunnittelualueen rajausta tarkennetaan tarvittaessa suunnittelun edetessä.

Liikenneväylistä merkittävimmät alueella ovat Savon rata, valtatie 5, seututie 553 välillä Humalajoki-Jynkkä (vanha vitostie) ja yhdystie 5490 välillä Pihkainmäki-Pellesmäki.

Kuva 1. Kaava-alueen rajausta suhteessa Kuopion keskiseen kaupunkialueeseen (strateginen maankäyttö, pohjakarttana Maanmittauslaitoksen taustakartta-aineisto).

1.3 Suunnittelutilanne

Osayleiskaavatyön perustana ovat olleet valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet sekä kaupungin strategiset tavoitteet.

1.3.1 Maakuntakaava

Yleiskaavan laatimista ohjaavat Pohjois-Savon voimassa olevat maakuntakaavat. Suunnittelualueella on voimassa viisi maakuntakaavaa:

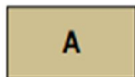
1. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 1. vaihe
2. Pohjois-Savon kaupan maakuntakaava 2030
3. Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava
4. Pohjois-Savon maakuntakaava 2030
5. Kuopion seudun maakuntakaava

Suunnittelualueella voimassa olevissa maakuntakaavoissa on osoitettu alueelle seuraavia kehittämisperiaattemerkintöjä, aluevaraus- ja kohdemerkintöjä sekä alueen tai kohteen erityisominaisuutta kuvaavia merkintöjä:

— —

JOUKKOLIIKENNEVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan kaupunkiseudun aluerakenteen pääsuuntaa palveleva tehokkaan joukkoliikenteen varaan kehitettävä alue. Merkinnän tavoitteena on tukea alueen joukkoliikenteen kehittymistä kilpailukykyiseksi vaihtoehdoksi henkilöautolle niin työ- kuin asiointiliikenteessä.

TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan alueen käytön suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet.

Tunnus: A 11.006 Aluevarauksen nimi: Kurkimäki

KYLÄT

Merkinnällä osoitetaan kylät, joiden suunnittelutavoitteena on haja-asutusluonteisen lisärakentamisen ohjaaminen kyläalueille kaavoituksella, edellytysten luominen palveluiden säilymiselle, kulttuuriympäristön arvojen säilyminen ja kehittyminen sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen.

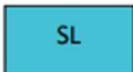
Tunnus: at1 11.056 Aluevarauksen nimi: Vehmasmäki

KYLÄT

Merkinnällä osoitetaan kylät, joiden suunnittelutavoitteena on haja-asutusluonteisen lisärakentamisen suosiminen nykyisen asutusrakenteen vahvistamiseksi, kulttuuriympäristön arvojen säilyminen ja kehittyminen sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen.

Tunnus: at2 11.068 Aluevarauksen nimi: Siltämäki

LUONNONSUOJELUALUE

Merkinnällä on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Tunnukset: SL 11.570; SL 11.597 Aluevarausten nimet: Kivijärven suo; Soidinkankaan säästö-metsä

KULTTUURIYMPÄRISTÖN TAI MAISEMAN VAALIMISEN KANNALTA VALTAKUNNALLISESTI TAI MAAKUNNALLISESTI TÄRKEÄ ALUE TAI KOHDE

Merkinnällä osoitetaan kulttuuriympäristön kannalta maakunnallisesti tärkeät kohteet.

Tunnukset: ma 11.639; ma 11.643 Kohteiden nimet: Vehmasmäen koulu; Kurkimäen asema

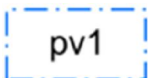
VEDENOTTAMO

Merkinnällä osoitetaan kuntien ja vesiosuuskuntien vedenottamot. Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

JÄTEVEDENPUHDISTAMO

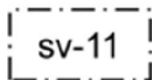
Merkinnällä osoitetaan kuntien jätevedenpuhdistamot. Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

TÄRKEÄ TAI VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE

Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet.

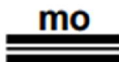
Tunnukset: pv 11.662; pv 11.663 Alueiden nimet: Pellesmäki; Kurkimäki

SUOJAVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan Seveso II -direktiivissä tarkoitettujen tuotantolaitosten suojavyöhykkeet.

Lisäksi voimassa olevissa maakuntakaavoissa on osoitettu tie-, rata- ja johtoverkostot sekä moottorikelkka- ja ulkoilureitit:

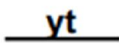
MOOTTORITIE TAI MOOTTORILIIKENNETIE

Merkinnällä osoitetaan moottori- ja moottoriliikennetiet. Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

RUNKOTIE/VALTATIE/KANTATIE

Merkinnällä osoitetaan runko-(rt), valta-(vt) ja kantatiet (kt). Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

YHDYSTIE TAI KOKOOJAKATU

Merkinnällä osoitetaan yhdysteiden lisäksi myös niiden jatkeena olevat taajamarakenteen sisään jäävät merkittävimmät kokoojakadut.

KAKSIRAITEINEN NOPEAN LIIKENTEEN RATAOSA

KEVYEN LIIKENTEEN SEUTURAITTI

UUSI KEVYEN LIIKENTEEN SEUTURAITTI

MOOTTORIKELKKAILUREITTI

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset olemassa olevat ja suunnitellut maakunnalliset runkoreitit.

ULKOILUREITTI

Merkinnällä osoitetaan ohjeellisesti seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävät ulkoilureitit.

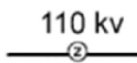
PÄÄVESIJOHTOLINJA

Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

PÄÄVIEMÄRILINJA

Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

SÄHKÖNSIIRTOLINJA JA JÄNNITE

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat 110 kV ja 400 kV sähkönsiirtolinjat. Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Voimassa olevien maakuntakaavojen lisäksi kaavatyössä on otettava huomioon valmisteilla olevat maakuntakaavat. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen ehdotus oli uudelleen nähtävillä lokakuussa 2024. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä joulukuusta-tammikuussa 2023–24. Valmisteilla olevien maakuntakaavojen osayleiskaava-aluetta koskevia ratkaisuja eritellään tarkemmin osuudessa 3.2.

1.3.2 Yleiskaavat

Suunnittelualueella on voimassa neljä yleiskaavaa:

1. Kurkimäki-Pellesmäki-Vehmasmäki osayleiskaava (vahvistettu 24.7.1981)
2. Kuopion yleiskaava. Kurkimäki, Pellesmäki, Sotkanniemi (vahvistettu 29.11.1994)
3. Kuopion yleiskaava, keskeinen kaupunkialue (voimaantulo 9.10.2001)
4. Ranta- ja maaseutualueet, yleiskaavan muutos 2007 (voimaantulo 3.10.2007)

Suurin osa suunnittelualueesta sijoittuu Kurkimäki-Pellesmäki-Vehmasmäki osayleiskaavan (1981) alueelle. Kurkimäki, Pellesmäki, Sotkanniemen yleiskaavalla (1994), keskeisen kaupunkialueen yleiskaavalla (2001) sekä ranta- ja maaseutualueiden yleiskaavamuutoksella (2007) on muutettu osia aiemmin laaditusta Kurkimäki-Pellesmäki-Vehmasmäki osayleiskaavasta.

Voimassa olevissa yleiskaavoissa Kurkimäen taajaman ja Vehmasmäen kylän tiiveimmin rakennetut alueet on osoitettu pientalovaltaisiksi asuntoalueiksi (AP). Kurkimäen taajaman itäpuolelle, rautatien varteen sekä Vehmasmäellä seututien 553 (vanha viitostie) risteykseen on osoitettu teollisuus- ja varastoalueita merkinnällä T. Valtatielle 5 on osoitettu kaksi eritasoliittymää, Ritisenlahdentien kohdalle sekä Sotkanniementien eteläpuolelle. Eritasoliittymävarausten lähistölle on osoitettu työpaikka- ja palvelutoimintojen alueita (TP) sekä maa- ja metsätalousalueita, jotka toimivat rakentamisen reservialueina (M-3). Kurkimäen taajaman ja Vehmasmäen kyläalueen

lähistön ulkoilualueita on osoitettu merkinnöillä MU, VU, ja VL. Merkinnällä MA on osoitettu kylmäistä asutusrakennetta omaavia ja täydentäviä alueita.

Loma-asuntoalueet on osoitettu merkinnällä RA. Luonnonsuojelualueet on osoitettu merkinällä SL. Suurin osa voimassa olevien kaavojen pinta-alasta on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Heinjoen moottori- ja ampumaradan meluvyöhyke on osoitettu am-1 ja am-2-merkinnöin.

Suunnittelualueella voimassa olevat yleiskaavat eivät ole suoraan rakentamista ohjaavia AKL 44 ja 72 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

1.3.3 Asemakaavat

Suunnittelualueella on voimassa neljä asemakaavaa. Asemakaava-alueet sijoittuvat Kurkimäen taajamaan. Viimeisin asemakaava on vuodelta 2012, jolloin asemakaavoitettua aluetta laajennettiin taajaman itäpuolella radanvarteen saakka.

Voimassa olevissa asemakaavoissa asumiseen varatut alueet on osoitettu pääasiassa erillispientalojen korttelialueiksi (AP). Muut asemakaavoissa osoitetut asuinrakentamisen korttelit sallivat myös muita toimintoja, kuten liike-, urheilu- tai pienteollisuusrakentamista. Kirjaston, koulun ja päiväkodin alue on osoitettu opetustoimintaa palvelevien rakennusten alueena (YO). Vedenotannon ja jätevedenpuhdistamon alueet on osoitettu yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten korttelialueiksi (ET). Asemakaavoitetun alueen virkistysalueet jakautuvat lähivirkistysalueisiin (VL), puistoihin (VP) sekä urheilu- ja virkistyspalvelualueisiin (VU). Asemakaavoitetun alueen länsireunaan, rautatien varteen on osoitettu teollisuus-, varasto-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueita (TK).

1.3.4 Rakennusjärjestys

Kuopion kaupungin rakennusjärjestys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 22.10.2018 ja tullut voimaan 1.1.2019. Rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä ei sovelleta, jos tässä yleiskaavassa on asiasta toisin määrätty (RaL 17.4 §).

1.3.5 Pohjakartta

Yleiskaavan pohjakarttana käytetään Maanmittauslaitoksen tuottamaa maastotietokantaa ja kiinteistöraja-aineistoa. Koordinaattijärjestelmä on ETRS-GK27 ja käytetty korkeusjärjestelmä N2000.

Maastotietokannan korkeusjärjestelmä on N60. Näin ollen esimerkiksi maastotietokannan mukaiset vedenkorkeustiedot ovat vanhan korkeusjärjestelmän mukaisia.

1.4 Maankäytön nykyrakenne

1.4.1 Kokonaisrakenne

Yleiskaava-alueeseen kuuluu laajoja maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla asutus on haja-naista. Lisäksi alueella on Kurkimäen asemakaavoitettu taajama-alue sekä useita kyläalueita, joista Vehmasmäki on suurin. Kaava-alueella on yksitoista järveä tai lampea, joiden rannoilla on rakentamista. Näistä Laukaanjärvi kaava-alueen länsiosassa on suurin. Alueen nykyinen raken-nuskanta esitetään liitteessä 7.

1.4.2 Asuinalueet

Kaava-alueella on noin 500 omakotitaloa ja siellä asuu noin 1850 asukasta. Kurkimäen taajama on kaava-alueen asutuskeskittymistä merkittävin. Kurkimäen taajamaa on suunniteltu asemakaa-voittamalla vuodesta 1980 alkaen neljässä vaiheessa.

1.4.3 Liikenneverkko

Liikenneväylistä merkittävimmät alueella ovat Savon rata ja valtatie 5, jotka kulkevat kaava-alu-een läpi pohjois-eteläsuuntaisesti. Muita maanteitä ovat seututie 553 Humalajoki-Jynkkä (vanha vitostie) ja yhdystie 5490 Pihkainmäki-Pellesmäki. Kaava-alueen nykyinen liikenneverkko osoite-taan liitteessä 3.

1.4.4 Yhdyskuntatekninen huolto

Osayleiskaava-alueella on kaksi pohjavedenottamo, Kurkimäessä ja Vehmasmäessä. Kurkimäen ottamo toimii nykyään varavedenottamona. Ottamo on toiminut alueen päävedenottamona vuo-sina 1988–2013. Vehmasmäessä toimiva vedenottamo on puolestaan Kuopion Pellesmäen vesi-huolto oy:n.

Kurkimäessä on jätevedenpumppaamo, jonka kautta jätevedet johdetaan siirtoviemärin kautta Lehtoniemen jätevedenpuhdistamolle.

1.4.5 Rakennettu kulttuuriympäristö

Osayleiskaava-alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset on inventoitu kattavasti 1990-luvun alussa. Nyt laadittavan osayleiskaavan yhteydessä inventointi on päivitetty ja aiem-pien tietojen ajantasaisuus on tarkastettu. Alueella on useita arvokkaita kohteita ja alueita. Suo-jelukohteet on käyty tarkemmin läpi luvussa 4.

1.4.6 Virkistys, hiihtoladut, ulkoilureitit

Kurkimäen taajaman pohjoispuolella sijaitseva metsäinen alue on tärkeä ulkoilualue, jonne sijoit-tuu myös ulkoilureittejä ja hiihtolatuja. Reitin varteen on myös rakennettu kotalaavu kyläyhdis-tyksen toimesta. Metsissä kulkee myös polkuja, jotka ovat virkistyskäytössä. Kuvemäki

Vehmasmäessä on puolestaan alueensa merkittävin ulkoilualue. Ulkoilureittien ja hiihtolatujen lisäksi siellä sijaitsee myös Riemurinne, joka vetää mäenlaskijoita kauempaakin.

Kaava-alueen ainoa virallinen uimaranta sijoittuu Kurkimäen taajaman länsipuolelle Laukaanjärven rannalle. Vehmasmäessä on yleisesti käytetty uimapaikka, joka ei ole kuitenkaan vuonna 2019 tehdyn lakkauttamispäätöksen jälkeen kaupungin ylläpitämä.

2 SELVITYKSET

Osayleiskaavan selvitykset on tehty pääasiassa muuttuvan maankäytön alueille. Menetelminä ovat olleet maastokäynnit, aiemmat ja suunnittelunaikaiset selvitykset, karttatyöskentely ja keskustelut paikallisten toimijoiden sekä asiantuntijoiden kanssa.

2.1 Rakennusinventointi

Osayleiskaava-alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset on inventoitu kattavasti 1990-luvun alussa. Inventointityöstä on tuolloin vastannut Tapio Laaksonen. Inventointi laadittiin Kuopion kaupungin kaavoitusosaston ja Pohjois-Savon liiton yhteistyönä. Tämän kaavatyön yhteydessä aiempaa inventointia on päivitetty ja tietojen ajantasaisuus tarkastettu. Työstä on vastannut Kuopion kaupungin strategisesta maankäytöstä suunnittelija Aada Mustonen. Nyt tehtyyn päivitysinventointiin lukeutuvat ainoastaan osayleiskaava-alueen sisällä olevat kohteet. Vanhoissa inventointikohteissa on suoritettu maastotarkistus. Kohteiden tiedot on siirretty Kioski-tietokantaan sellaisinaan vanhoilta inventointikorteilta ja inventointiraportista, ja lisätty uudet kuvat sekä tieto maastotarkistuksesta ja mahdollisista muutoksista.

Nyt tehdyssä inventoinnissa kartoitettiin myös kaava-alueen modernia rakennusperintöä. Lisäksi täydennettiin edellistä inventointia vanhempien keskeisten kohteiden osalta.

Kaikkia vanhoja inventointikohteita ei pystytty paikantamaan ja päivittämään. Erityisesti Kurkimäentien varrella olevien inventointikohteiden identifiointi oli haasteellista, minkä takia joidenkin kohteiden tiedot puuttuvat tai saattavat olla epätasällisia.

2.2 Muinaisjäänösinventointi

Alueelle suoritettiin muinaisjäänösinventointi vuonna 2018 Mikroliitti Oy:n toimesta. Alueelta ei tunnettu ennestään muinaisjäänöksiä eikä muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Alueelta löytyi yksi vanha rajamerkki, joka on hylätty jo 1700-luvulla. Yksi vanha, 1700-luvun lopun kartalta paikannettu myllynpaikka katsottiin muuksi kulttuuriperintökohteeksi. Kolme käytöstä poistunut osuutta vanhasta Kainuuntiestä katsottiin kiinteiksi muinaisjäänöksiksi, yksi osuus muuksi kulttuuriperintökohteeksi samoin kuin mutka vanhasta Savonradasta. Yhdeksän alueen vanhimista historiallisen ajan talonpaikoista (1700-luvulta), todettiin mahdolliseksi muinaisjäänökseksi – autioituneita mutta pellossa sijaitsevia, joista ei saatu konkreettisia todisteita. Muut alueen vanhimmat (ennen 1800 lukua) historiallisen ajan talonpaikat sijoittuvat nykyisten talojen ja tilojen pihalle.

Kaikki kaava-alueelle sijoittuvat arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet on lisätty muinaisjäänösrekisteriin. Kohteet seuraavassa listattuna kohdetunnuksella ja nimellä.

Kiinteät muinaisjäänökset:

- 1000035137 – Pellosmäen rajamerkki
- 1000035153 – Kainuuntie 2

- 1000035154 – Kainuuntie 3
- 1000035155 – Kainuuntie 4

Muut kulttuuriperintökohteet

- 1000035140 – Kurkimäki Savon rata
- 1000035139 – Vehmasmäen mylly
- 1000035152 – Kainuuntie 1

Mahdolliset muinaisjäännökset:

- 1000049145 – Kainuuntie, Mäntyselkä
- 1000035203 – Vehmasmäki Karkila
- 1000035202 – Vehmasmäki Airaksela
- 1000035196 – Pellosmäki kylä
- 1000035197 – Vehmasmäki Marttila
- 1000035200 – Vehmasmäki Jutila
- 1000035201 – Vehmasmäki Hyvölä
- 1000035198 – Vehmasmäki Keskitalo
- 1000035199 – Vehmasmäki Pietilä
- 1000035195 – Hirvimäki 1

Kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet osoitetaan kaavakartalla kohdemerkintänä tai aluerajauksena. Mahdollisia muinaisjäännöksiä ei osoiteta kaavakartalla.

2.3 Luontoselvitys

2.3.1 Yleistä

Kaava-alueen muuttuvan maankäytön alueille on tehty luontoselvitys. Työssä on selvitetty luonnonympäristön perustekijät ja luonnonarvoiltaan tärkeät kohteet. Lisäksi on määritelty suojelua tarvitsevat alueet ja muut kaavoituksessa huomioitavat kohteet. Lähtökohtaisesti kaavoituksessa huomioidaan arvokkaat luontotyypit ja elinympäristöt ja pyritään niiden säilyttämiseen. Kaava-alueella sijaitsee kaksi perustettua luonnonsuojelualuetta.

2.3.2 Tutkimusmenetelmät

Kurkimäen osayleiskaava-alueen luontoselvityksen on laatinut Kuopion kaupungin ympäristön-suojelupalvelut. Luontoselvityksen maastokäynnit toteutettiin vuosien 2018–2019 aikana. Kartoitettut alueet painottuvat muuttuvan maankäytön alueille, eli ranta- ja kyläalueille sekä tulevaisuudessa asemakaavoitettaville alueille. Kartoitettavat alueet on valittu käyttämällä maastokarttoja, ilmakuvia ja Paikkatietoikkunan tarjoamia METLA:n aineistoja (lähinnä puuston ikä, puuston tilavuus ja kasvillisuustyyppi). Näiden aineistojen avulla on pystytty valikoimaan potentiaalisesti tärkeät luontoarvoja sisältävät alueet. Kuvioilta on kartoitettu luontotyypit, puusto sekä kasvillisuuden osalta valtalajisto. Luontoselvityksessä on nostettu esille erityisen huomionarvoiset kohteet.

Kohteissa on suoritettu tarkistusmaastokäyntejä, joista viimeisimmät ajoittuvat keväälle 2024. Näiden maastokäyntien perusteella kaavaan on lisätty myös kohteita, jotka eivät sijoitu luontoselvityksen osa-alueille. Maastokäynneistä ovat vastanneet Kuopion kaupungin luonnonsuojelusuunnittelija Kalle Ruokolainen ja Kuopion kaupungin luontosuunnittelija Mariko Lindgren.

2.3.3 Luontotyypit

Alla olevassa listauksessa on eriteltynä Kurkimäen osayleiskaava-alueella tavatut luontotyypit. Metsäluontotyyppien osalta ilmoitetaan myös kasvupaikkatyyppi. Luontotyyppien uhanalaisuusluokitukseen on tullut muutos luontoselvityksen laatimisen jälkeen. Jos luontoselvityksen laadinnan aikana käytetty luontotyyppin nimi on muuttunut, suluissa ilmoitetaan nykyinen luontotyyppin nimi. Uhanalaisuusluokitukset ovat nykyisen luokituksen mukaisia.

Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisuusluokitus:

- CR = Äärimmäisen uhanalainen (Critically endangered)
- EN = Erittäin uhanalainen (Endangered)
- VU = Vaarantunut (Vulnerable)
- NT = Silmälläpidettävä (Near threatened)
- DD = Puutteellisesti tunnetut (Data Deficient)
- LC = Säilyvä (Least concern)

- Lehdot
 - o Tuore runsasravinteinen lehto (käenkaali-lillukkatyyppi ORT), EN
 - o Kosteaa runsasravinteinen lehto (kotkansiipityyppi MattT), VU
 - o Kosteaa runsasravinteinen lehto (käenkaali-mesiangervotyyppi OFiT), VU
 - o Tuore keskirasviteinen lehto (käenkaali-oravanmarjatyyppi, OMAT), EN
 - o Tuore keskirasviteinen lehto (puna-ailakkityyppi, LT), EN
 - o Kosteaa keskirasviteinen lehto (hiirenporras-isoalvejuurilehto AthAssT), NT
- Lehtomaiset kankaat
 - o Nuori lehtomainen kangas (käenkaali-mustikkatyyppi, OMT), VU
 - o Keski-ikäinen kuusivaltainen lehtomainen kangas (varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas) (OMT), NT
 - o Keski-ikäinen mäntyvaltainen lehtomainen kangas (varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas) (OMT), NT
 - o Keski-ikäinen sekapuustoinen lehtomainen kangas (varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas NT tai varttunut lehtipuuvaltainen lehtomainen tai tuore kangas VU), NT-VU
 - o Vanha kuusivaltainen lehtomainen kangas (vanha havupuuvaltainen lehtomainen kangas) (OMT), EN
 - o Vanha sekapuustoinen lehtomainen kangas (vanha havupuuvaltainen lehtomainen kangas EN tai vanha lehtipuuvaltainen lehtomainen ja tuore kangas) (OMT), VU - EN

- Muut kangasmetsät
 - o Keski-ikäinen karukkokangas (jäkälätyyppi, CIT), EN
 - o Keski-ikäinen mäntyvaltainen kuiva kangas (varttunut kuiva kangas) (kanervatyypin, CT), VU
 - o Vanha mäntyvaltainen kuiva kangas (vanha kuiva kangas) (kanervatyypin, CT), EN, Etelä-Suomessa CR
 - o Keski-ikäinen mäntyvaltainen kuivahko kangas (varttunut kuivahko kangas) (puolukkatyyppi, VT), VU, Etelä-Suomessa EN
 - o Keski-ikäinen sekapuustoinen kuivahko kangas (varttunut kuivahko kangas) (puolukkatyyppi, VT), VU, Etelä-Suomessa EN
 - o Nuori tuore kangas (mustikkatyypin, MT), VU
 - o Keski-ikäinen kuusivaltainen tuore kangas (varttunut havupuuvaltainen tuore kangas) (MT), NT, Etelä-Suomessa VU
 - o Keski-ikäinen mäntyvaltainen tuore kangas (varttunut havupuuvaltainen tuore kangas) (MT), NT, Etelä-Suomessa VU
 - o Keski-ikäinen sekapuustoinen tuore kangas (varttunut havupuuvaltainen tuore kangas) NT, Etelä-Suomessa VU tai varttunut lehtipuuvaltainen lehtomainen tai tuore kangas (MT), VU
 - o Vanha kuusivaltainen tuore kangas (eli vanha havupuuvaltainen tuore kangas) (MT), EN
 - o Vanha mäntyvaltainen tuore kangas (eli vanha havupuuvaltainen tuore kangas) (MT), EN
 - o Vanha sekapuustoinen tuore kangas (eli vanha havupuuvaltainen tuore kangas) EN tai vanha lehtipuuvaltainen lehtomainen ja tuore kangas VU) (MT), VU - EN
- Suot
 - o Metsäkortekorpi, EN
 - o Saniaiskorpi (eli ruohokorpi), VU, Etelä-Suomessa EN (vaihteluväli EN - CR)
 - o Ruohokangaskorpi (eli kangaskorpi), EN
 - o Ruoho-mustikkakorpi (eli ruohokorpi), VU, Etelä-Suomessa EN (vaihteluväli EN - CR)
 - o Ruoho- ja heinäkorp (eli ruohokorpi), VU, Etelä-Suomessa EN (vaihteluväli EN - CR)
 - o Mustikkakangaskorpi (eli kangaskorpi), EN
 - o Mustikkakorpi (eli varpukorpi), EN
 - o Muurainkorpi, EN
 - o Korpiräme, EN
 - o Sararäme, VU
 - o Lyhytkorsiräme, NT
 - o Isovarpuräme, NT
 - o Tupasvillaräme, NT
 - o Pallosararäme, NT
 - o Rahkaräme, LC
 - o Kangsaräme, VU
 - o Saraneva, NT

- o Minerotrofinen lyhytkorsineva, NT
- o Kalvakkaneva, NT
- o Luhtaneva, NT
- o Koivuluhta, DD
- o Pajuluhta, LC
- o Avoluhta, LC
- Sisävedet
 - o Lähteikkö (avolähde, tihkupinta), VU
 - o Matala vähähumuksinen järvi, NT
 - o Suolampi, NT

2.3.4 Uhanalaiset lajit

Alla listattuna Kurkimäen kaava-alueella tavatut uhanalaiset lajit. Listaus perustuu luontoselvitykseen:

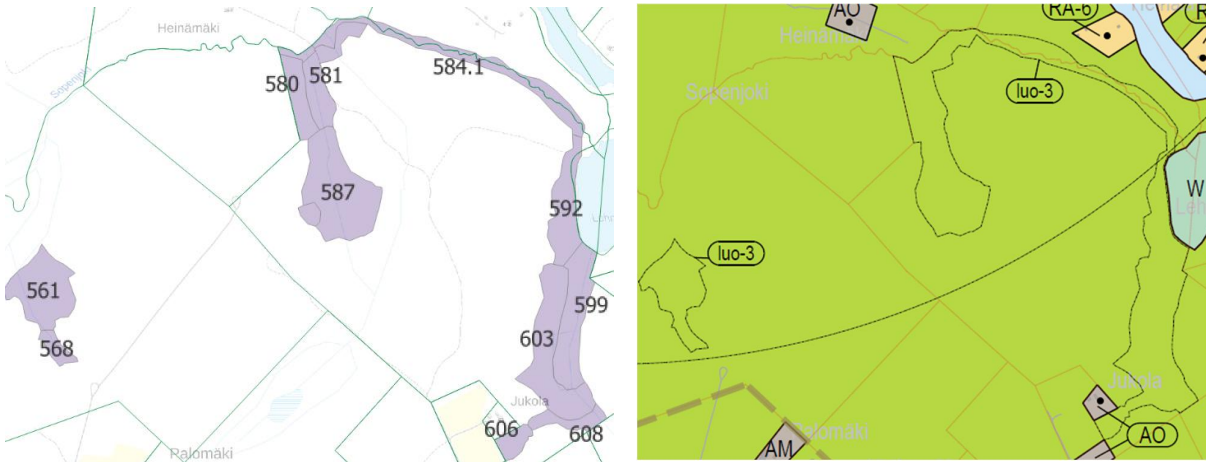
- liito-orava, VU
- hömötiainen, EN
- mehiläishaukka (mahdollinen, mutta ei varma havainto), EN
- viherpeippo, EN
- hiirihaukka, VU
- haarapääsky, VU

2.3.5 Eläimistö

Liito-oravakartoituksia on tehty kaava-alueella useammassa osassa 2010-luvulla. Näitä kartoituksia on pääosin päivitetty viimeksi huhtikuussa 2015. Yhden kohteen (Palomäen pohjoispuolelle, junaradan varteen sijoittuva luo-2-alue) osalta maastokäynti on tehty 2017. Liito-oravakartoituksista on vastannut Kalle Ruokolainen. Liito-oravahavaintoja on tehty Kurkimäessä, Vehmasmäessä, Ritisenlahdessa ja Pihlaisen kylässä. Viitasammakoiden esiintymistä kaava-alueella on selvitetty keväällä 2024 suoritetuilla maastokäynneillä, joita ovat suorittaneet Kalle Ruokolainen ja Mariko Lindgren.

2.3.6 Arvokkaat luontokohteet

Tähän osioon on eritelty selkeästi hahmotettavaksi kokonaisuudeksi osayleiskaavakarttaan osoitetut luo-aluerajaukset sekä selostettu luontoarvot, joita alueet sisältävät.

KUVIO 561: Puronvarsilehto. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. Runsalahopuustoinen kangas-metsä. Lehtomainen kangas, jonka ikä 100 vuotta (I-luokka). Luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset purot kuuluvat metsälain suojaamiin tärkeisiin elinympäristöihin.

KUVIO 568: Luhtasaniaiskorpi. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. Korpinotko, josta lähtee puro. Korpisuon reunametsä, luonnontilaista vesitaloutta, lahoppuuta, maapuuta (I-luokka). Luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset purot kuuluvat metsälain suojaamiin tärkeisiin elinympäristöihin.

KUVIO 580: Varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas (NT). METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. Runsalahopuustoinen kangasmetsä. I-luokan kriteerit täyttyvät. Rajautuu puroon. Vanhoja tuulenkaatoja ryhminä.

KUVIO 581: Varttunut lehtipuuvaltainen lehtomainen kangas (VU). Mahdollinen ennallistettava puro.

KUVIO 584.1: Varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas (NT). Luonnontilainen puro. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. I-luokan kriteerit täyttyvät. Pienveden lähimetsä.

KUVIO 587: Varttunut lehtipuuvaltainen lehtomainen kangas (VU). METSO III -luokan kohde. Mahdollinen ennallistettava puro.

KUVIO 592: Varttunut lehtomainen kangas (NT). Haapoja. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. I-luokan kriteerit täyttyvät. Runsalahopuustoinen kangasmetsä. Rantametsä. Ranta soistunut.

KUVIO 599: Varttunut lehtipuuvaltainen lehtomainen kangas (VU). Kosteä keskiravinteinen lehto (NT). Kosteä runsasravinteinen lehto (VU). Lähteikköjä (tihkupintoja) (VU). Entistä hakamaata (CR) ja niittyä (CR).

KUVIO 603: Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas (NT). Tuore keskiravinteinen lehto (VU). Kosteä keskiravinteinen lehto (NT). Kosteä runsasravinteinen lehto (VU). Haapoja. Entistä

hakamaata (CR) ja niittyä (CR). Lähteikköjä (tihkupintoja) (VU).

KUVIO 606: Kosteä keskiravinteinen lehto (NT). Kosteä runsasravinteinen lehto (VU). Noro.

KUVIO 608: Kosteä runsasravinteinen lehto (VU). Lähteikköjä (VU). Haapoja. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. METSO lehto. III-luokan kriteerit täyttyvät. Korpisuutta.

KUVIO 628: METSO-ohjelmaan soveltuva kangaskuvio. Runsalahopuustoinen kangasmetsä, jolla on vanhoja tuulenkaatoja (I-luokka).

KUVIO 629: Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas (keski-ikäinen kuusivaltainen tuore kangas), koko maan osalta NT ja Etelä-Suomessa VU. Mustikkakangaskorpi, EN. Mustikkakorpi, EN.

KUVIO 630: Uhanalainen luontotyyppi, lehto. Entinen pelto, perinnebiotooppina kunnostuskelpoinen. Potentiaalinen ennallistamis-/luonnonhoitokohde. Osa luonnonarvokokonaisuutta. Potentiaalinen ennallistettava noro/puro.

KUVIO 632: Lähes luonnontilainen soistunut kangas.

KUVIO 634A: Uhanalainen luontotyyppi (varttunut havupuuvaltainen tuore kangas), paljon lahoppua, monipuolinen puusto, lahoppuujatkumoa.

KUVIO 637: Muut lehtipuuhaat, CR. Tuore niitty, CR.

KUVIO 634 osin ja KUVIO 638 osin: Uhanalaiset luontotyytit. Osin maanottokuoppaan syntynyt kosteikko, osin suota tai ennallistuvaa suota.

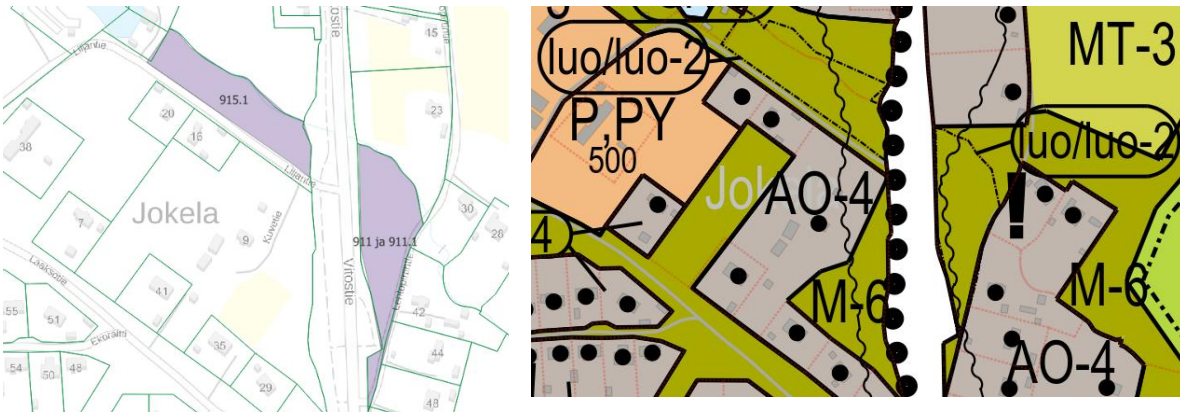
KUVIO 640: Vanha kuiva kangas, koko maan osalta EN ja Etelä-Suomessa CR. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. Muu kallio, jyrkäne- tai louhikkometsä. Vanhoja kookkaita havupuita. Kilpikaarnamännyn. II-luokan kriteerit täyttyvät.

KUVIO 645: Keski-ikäinen karukkokangas, EN. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. Runsaslhopuustoinen kangasmetsä, kallio, luonnontilainen puusto. I-luokan kriteerit täyttyvät.

KUVIO 655: Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, kokomaan osalta NT ja Etelä-Suomessa VU. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. Runsaslhopuustoinen kangasmetsä. I-luokan kriteerit täyttyvät.

KUVIO 655.1: Kosteaa runsasravinteinen lehto, VU. Kosteaa keskiravinteinen lehto, NT. Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, NT. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. III-luokan kriteerit täyttyvät. Pienvesi, puro.

KUVIO 664.1: Kosteaa runsasravinteinen lehto, VU. Kosteaa keskiravinteinen lehto, NT. Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas (keski-ikäinen kuusivaltainen tuore kangas), koko maan osalta NT ja Etelä-Suomessa VU. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. III-luokan kriteerit täyttyvät. Pienvesi, puro.

KUVIO 911 ja 911.1: Varttunut lehtipuuvaltainen lehtomainen kangas (VU). Tuore keskiravinteinen lehto (VU). Pienveden lähimetsä. Puro.

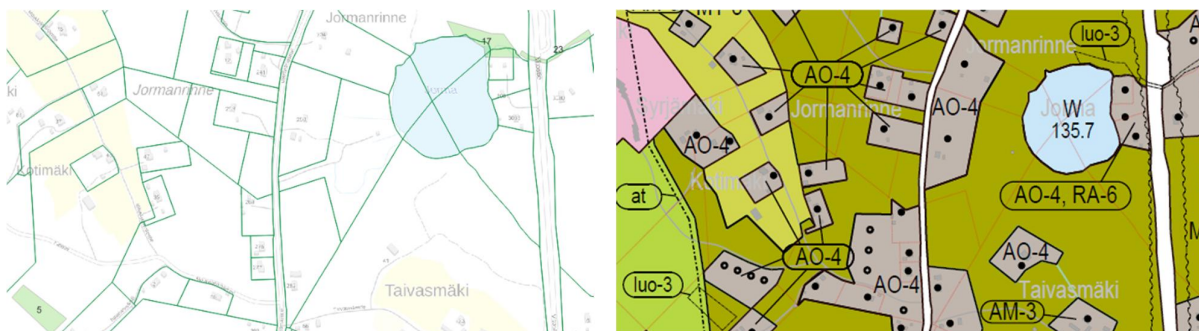
KUVIO 915: Varttunut havupuuvaltainen lehtomainen kangas (NT). Haapoja. METSO-ohjelmaan soveltuva kohde. I-luokan kriteerit täyttyvät. Liito-oravan (VU) elinympäristö. Pienveden lähimetsä. Puro.

VIHREÄT KUVIOT 2,3 JA 4: Kosteaa runsasravinteinen lehto (OFiT ja MattT), ruoho- ja heinäkorpi, metsäkortekorpi, pajukkoluhda, kostea keskisravinteinen lehto (AthAssT).

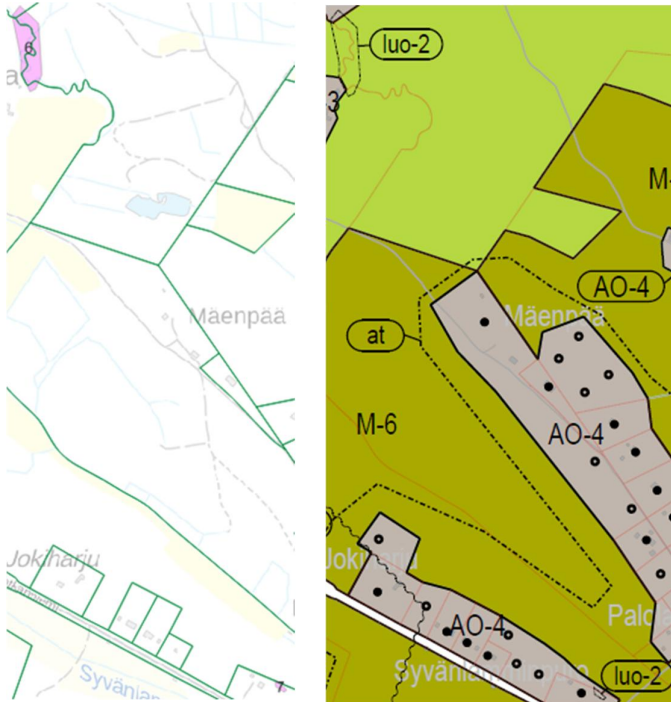
VIHREÄ KUVIO 10: Kosteaa keskisravinteinen lehto (AthAssT), kostea runsasravinteinen lehto (OFiT), tuore keskisravinteinen lehto (OMaT), puro.

VIOLETIT KUVIOT 1,2,3 JA 4: Luonnonsuojelulain 78 §:n tarkoittamia direktiivilajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

KUVIO 5: Tuore keskisravinteinen lehto (OMaT), ruoho- ja heinäkorpi, metsäkortekorpi, lähde
KUVIO 17: Sararäme, mustikkakangaskorpi, keski-ikäinen kuusivaltainen lehtomainen kangas (OMT), keski-ikäinen kuusivaltainen tuore kangas (MT). Itäreunassa hakkuualue, jossa metsälehmuksen taimia. Kuvion itäosa tuoretta ja lehtomaista kangasta, joka vaihtuu pienialaisen korpi-soistuman kautta rämeeksi kohti länttä ja lammen rantaa. Kuvion itäosassa kangasta ja pienialainen mustikkakangaskorpi.

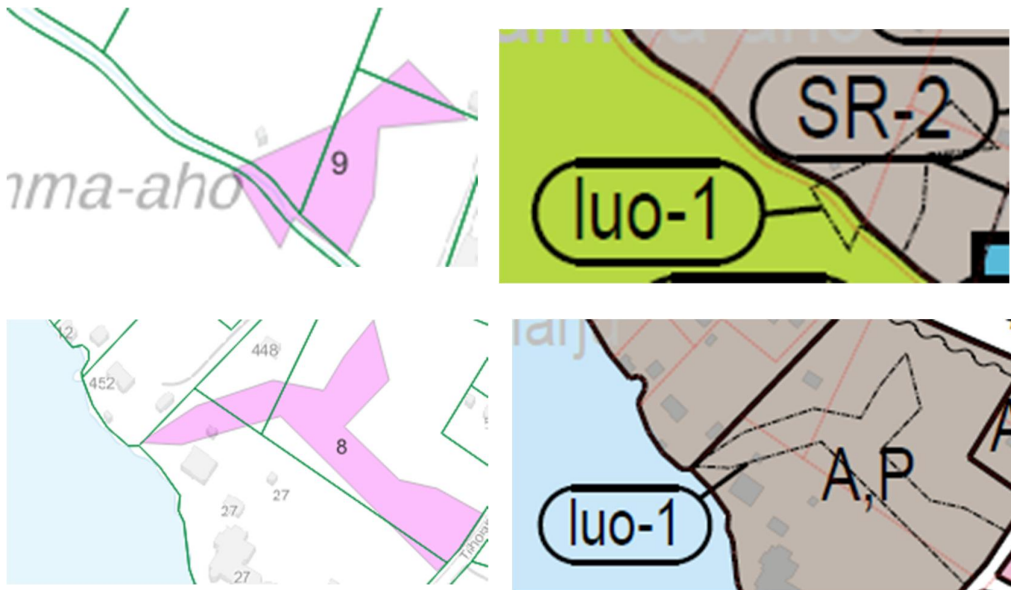
KUVIO 23: Kosteaa runsasravinteinen purovarsilehto (MattT). Puronvarressa upea kotkansiipi-lehto.

KUVIOT 6 JA 7: Luonnonsuojelulain 78 §:n tarkoittamia direktiivilajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

KUVIO 11: Luonnonsuojelulain 78 §:n tarkoittamia direktiivilajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

KUVIOT 8 JA 9: Luonnonsuojelulain 78 §:n tarkoittamia direktiivilajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

2.3.7 Topografia

Suunnittelualueen topografia on melko vaihtelevaa. Vehmasmäessä sijaitseva Koimäki on n. 212 metriä meren pinnan yläpuolella, kun taas kaava-alueen itäosissa sijaitseva Pihlaisen-järven korkeustaso on 98 mpy. Erityisesti Vehmasmäen alueella on useita mäkiä, jotka sijaitsevat ympäristöään useita kymmeniä metrejä korkeammalla. Alueen topografia esitetään liitteessä 4.

2.3.8 Maaperä

Valtaosa kaava-alueen maaperästä on moreenimaata. Heikommin kantavia maa-aineksia sijoittuu pääasiassa suoalueille ja vesistöjen läheisyyteen. Alueen maaperä esitetään liitteessä 5.

2.3.9 Maisema

Maisema kaava-alueella on pääosin metsäistä. Järvet ja lammet ovat myös keskeisiä maisemaelementtejä, Laukaanjärvi näistä suurimpana. Erityisesti kyläalueilla on peltoalueita, jotka luovat maalaismaiseman tunnelmaa. Esimerkiksi Siltämäessä on laajempia peltoalueita, jotka avautuvat kauniisti Pihlaiselle. Asemakaavoitettu alue on tiiviimpää pientaloaluetta. Kyläalueet ovat puolestaan hajanaisempia ja vaihtelevampia, isompia rakennuspaikkoja omaavia kokonaisuuksia.

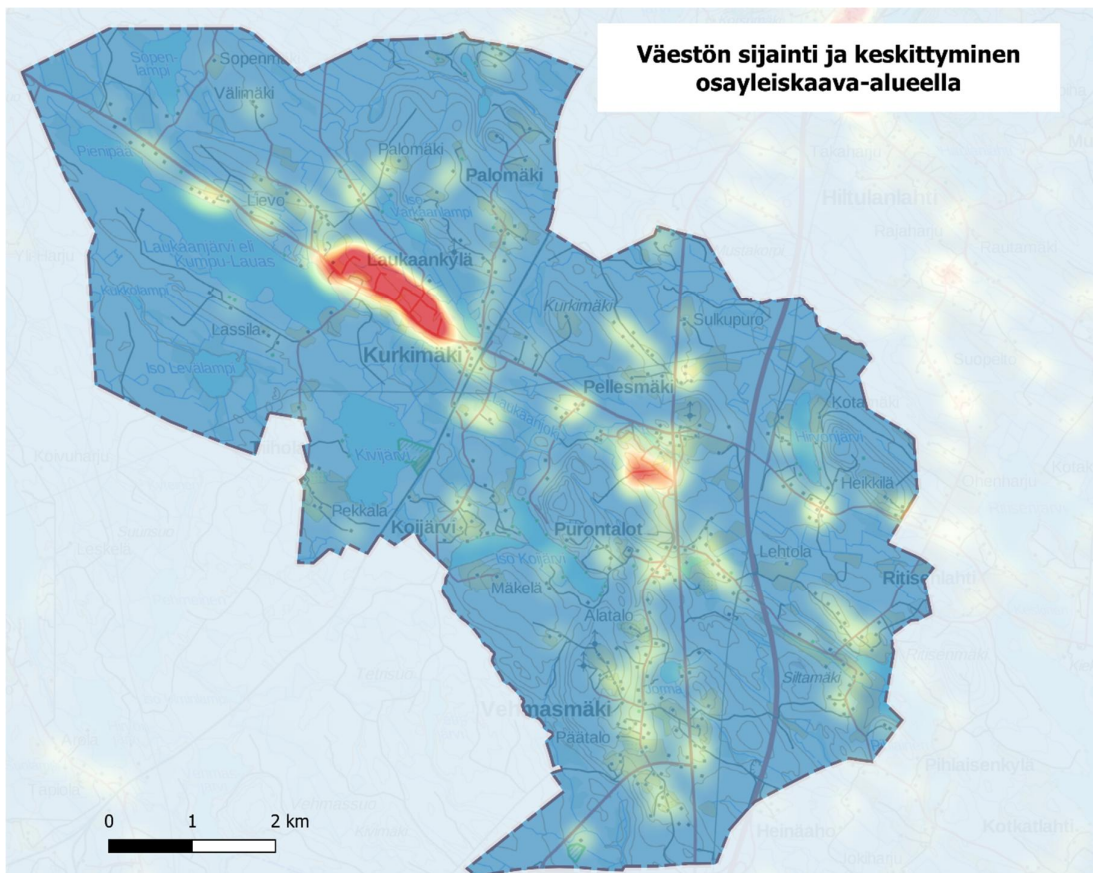
2.3.10 Suojelualueet, suojeluohjelmat ja Natura 2000 -verkosto

Suunnittelualueella on kaksi luonnonsuojelualueutta: Kivijärven suon ja Soininkankaan luonnon-suojelualueet. Kivijärven suo on kaupungin omistuksessa, Soininkangas yksityisen mailla. Natura 2000 –verkostoon kuuluvia kohteita alueella ei ole. Iso Levälampi kuuluu Rautalammin reitin koskiensuojelualueeseen.

2.4 Aluerakenne ja historia

2.4.1 Aluerakenne

Kaava-alueen pinta-alasta suurin osa on maaseutumaista, suhteellisen harvaan asuttua aluetta. Kurkimäen asemakaava-alueutta on toteutettu maaseututaajamana 1980-luvulta lähtien. Se on kehittynyt nauhamaiseksi alueeksi maantien varteen. Asemakaava-alue on länsi-itäsuunnassa noin 2,5 kilometrin pituinen kokonaisuus, joka ulottuu Laukaanjärven länsiosasta radan varteen. Toiseksi suurin asutuskeskittymä on Vehmasmäen myös nauhamainen, maantien varteen muodostunut kyläalue.

Kuva 2. Väestön sijainti ja tiheys osayleiskaava-alueella. Sininen on harvaa asutusta, punainen tiheintä asutusta alueella (strateginen maankäyttö, pohjakarttana Maanmittauslaitoksen maastokartta).

2.4.2 Alueen historiaa

Kurkimäki

Kurkimäen taajama kuuluu vanhastaan Hirvimäen kylään. Nykyisen nimensä kylä ja asema ovat saaneet luultavasti Kurkimäen tilasta, joka sijaitsee rautatien itäpuolella metsän ympäröimänä. Nimen on uumoiltu tulleen myös aseman läheisyydessä olevasta suosta ja sillä oleskelevista kurjista.

Maanviljelysvaltaisen kylän historian kannalta merkittävä kehitysvaihe oli Savon radan valmistuminen vuonna 1889. Sen seurauksena rakennettiin myös vuonna 1891 valmistunut yhdystie Karttulan Pihkainmäeltä Pellesmäkeen. Kurkimäen asemarakennus on rakennettu vuonna 1908.

Asemalla on ollut suuri työllistävä vaikutus erityisesti puutavaraliikenteen harjoittamisen myötä. Sotien jälkeen Kurkimäestä tuli maan tärkein puutavaran lastauspaikka. Heti radan valmistuttua Kymi-yhtiöt osti Kurkimäestä metsää ja oli suuri työllistäjä, minkä lisäksi puutavaraliikennettä hoitivat myös Savikoski, Tehdaspuu, Ahlström ja Myllykoski. Vuosina 1906–1912 kylässä Laukaanjärven etelärannalla toimi tuolitehdas, jonka tuotteita kuljetettiin niin ikään rautateitse muualle Suomeen. Syvänniemeltä asemalle jatkokuljetukseen tuotiin hiiltä ja rullia sekä Sourun rautaruukilta rautaharkkoja. Alueelle muutti työn perässä nuorempaa sukupolvea ja lapsimäärä kasvoi. Ensimmäinen koulurakennus kylään valmistui vuonna 1913 ja sotien jälkeen oli tarve toiselle koulurakennukselle, joka valmistui vuonna 1958.

Aseman ympäristö on aikanaan ollut vilkasta kaupankäynnin aluetta. Rata-alueen itäpuolella on säilynyt kauppana toiminut rakennus. Asemarakennuksen lähellä on Niskalan talo, joka on toiminut majatalona. Majatalo- ja kyyditystoiminta on päättynyt 1930-luvun puolivälissä linja-autoliikenteen myötä.

Laukaanjoen varressa on ollut meijeri- ja myllytoimintaa, mistä muistuttaa tiilinen myllyrakennus ilmeisesti vuosisadan vaihteen tienoilta. Ainakin jo vuonna 1918 se on toiminut Kurkimäen osuusmeijerin höyrymyllynä. Myöhemmin mylly fuusioitui Kuopion osuusliikkeeseen ja lopetti toimintansa 1950-luvulla. Myllyn vieressä on myös nykyään asuinkäytössä oleva osuuskaupalle kuulunut rakennus ilmeisesti vuodelta 1924. Uudempi Osuuskaupan rakennus valmistui Asematien ja Myllykiventien risteykseen 1950-luvulla. Asemantien varrella on myös toiminut baari asuinkäyttöön sittemmin muutetussa rakennuksessa. Kurkimäen asema poistui käytöstä 1970-luvulla.

Vehmasmäki

Vakituinen asutus alkoi levitä Sotkanniemen ja Vehmasmäen alueelle hieman ennen 1500-luvun puoliväliä. Vehmasmäen kylässä tiedetään olleen 1500-luvun puolivälissä kuusi taloa. Niistä neljää oli verotettu ennen vuotta 1542. Nämä olivat Heikki Kähkösen talo Vehmasmäen laella, Torvisen talo Hirvimäellä, Erkki Suhosen talo Kivimäellä sekä Heikki Kukkosen talo Kivijärven lähellä. 1540-luvulla veroluetteloihin lisättiin Matti Pussisen ja Lauri Möikkäsen tai Möykkysen talot. Nykyiset Torvelanmäen ja Möykkylänmäen tilat ovat siis periytyneet näiltä ajoilta.

Asutuksen kasvu oli seuraavan vuosisadan aikana hidasta. Vanha vesireitti pohjoiseen kulku alueen läheisyydessä ja sotien vaikutus alueeseen oli siksi suuri. Isoviha vaikutti Kuopion pitäjän alueella erityisen suuresti Vehmasmäen autioitumiseen, minkä lisäksi moni talo autioitui myös verorasitusten vuoksi.

Vehmasmäen koulun sijaintipaikaksi suunniteltiin aluksi Hiltulanlahden Koivumäen tilaa. Nykyinen paikka todettiin kuitenkin monesta syystä paremmaksi ja koulunkäynti saatiin aloitetuksi Vehmasmäessä syksyllä 1884. Vuonna 1905 perustettiin Vehmasmäen nuorisoseura ja 1908 valmistui Valoharjun nuorisoseuran talo.

Vuonna 1915 Vehmasmäkeen perustettiin Valokosken Mylly, Saha ja Pärehöylä Oy. Joessa oli nykyistä paikkaa lännempänä jo aiemmin ollut mylly. Mylly toimi 1970-luvun alkuun asti, kunnes vuoden 1972 tulvasateet vaurioittivat myllyn koneet käyttökelvottomiksi.

Isojaon jälkeen Vehmasmäessä oli 30 itsenäistä perintötilaa. Uusia mökkejä syntyi sittemmin myös tilattoman väestön kasvaessa. 1900-luvulla väestö kasvoi karjalaissiirtolaisten asuttamisella ja 1940-luvun lopulla rintamamiehet saivat alueelta tontteja.

Seurakunnan toiminta

1800-luvun lopulla Vehmasmäen kylä kuului Kuopion maaseurakuntaan. Sen suuren koon vuoksi maaseurakunta haluttiin piispantarkastuksen tuloksen jakaa viiteen osaan, joista kuhunkin rakennettaisiin oma kirkko. Vehmasmäkeen suunniteltiin rakennettavaksi kirkko nykyisen maston paikalle Pellesmäkeen, mutta asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen.

Vainajat kuljetettiin Vehmasmäestä Hiltulanlahden kautta veneellä Kuopioon ja Sotkanniemestä suoraan omalla kirkkoveeneellä Kuopioon. Lisäksi vainajia pystyttiin kuljettamaan kaupunkiin rautateitse Kurkimäen aseman valmistuttua.

Maaseurakunnan siirrettyä hautaamisen Linnanpellon Flodberginmäeltä Kettulanlahteen 1900-luvun alkupuolella päättivät vehmasmäkeläiset hankkia kylään oman hautausmaan. Vehmasmäen hautausmaayhdistyksen vuonna 1916 rakennuttamasta hautausmaasta tuli maaseurakunnan suurin kylähautausmaa.

1940-luvulla hautausmaata laajennettiin ja rakennettiin sankarihauta-alue. Arkkitehti Elsi Borgin suunnittelema siunauskappeli valmistui vuonna 1956. Vastuu hautausmaan hoidosta siirtyi vuonna 1967 Kuopion maaseurakunnalle. Ympäröivien kylien väkimäärä kasvoi 1980-luvulle tultaessa merkittävästi, ja sekä kappelirakennusta että hautausmaata laajennettiin. Pellesmäessä 1960-luvun alussa alkanut televisiotointa siirtyi vuonna 1972 Vehmasmäelle, jonne valmistui ULA- ja TV-asema. Korkea masto hallitsee myös Vehmasmäen maisemaa. Mastosta nimensä sai myös vanhan vitostien tuntumaan 1970-luvun alussa rakennettu Mastokasnon tanssilava, joka sittemmin muutettiin Ilveskasino-nimiseksi. Sen perusti vuonna 1966 rekisteröity urheilun yleisseura Etelä-Kuopion Ilves ry.

Vehmasmäki on tullut tunnetuksi myös Marttilan tilalla 1980-luvun puolivälistä saakka toimineesta kotieläinpihasta, Liljan tilalla toimivasta Heikkisen Kukkatarhasta sekä Lassilan tilalla toimivasta Marjatila Mielosesta.

Pellesmäki

Pellesmäki tunnetaan erityisesti vuonna 1943 yleisradioasemalle rakennetusta radiomastosta. Tätä ennen yleisradioasema oli sijainnut vuodesta 1937 Kuopion keskustan tuntumassa Alavalla, mutta vuonna 1940 asemalle alettiin etsiä parempaa paikkaa. Tähän tarkoitukseen Pellesmäki oli tarpeeksi aukea ja laaja mastolle, ja sen lähelle päätettiin sijoittaa itse asema seppä Tuhkasen pajan taakse sekä Hirvon rantaan asuntola aseman työntekijöille. Lahtelaiselta Mannerin konepajalta tilattiin 152,5 metriä korkea harustettu itsesäteilevä teräsristikkomasto ja maston tarvitsemat jalka- ja tukiköysieristimet tulivat Saksasta. Vuonna 1943 valmistuneesta yleisradioasemasta rakennettiin sodan varalta pomminkestävä korsi ja Hirvonjärven rantaan rakennettiin viisi asuintaloa aseman johtajalle sekä teknikoille. Sota-aikana asemaa kutsuttiin Savon yleisradioasemaksi ja sodan jälkeen Kuopion yleisradioasemaksi. Asema oli Suomen kolmanneksi suurin Lahden ja Turun asemien jälkeen. Se oli toiminnassa vuoteen 1980 saakka, jonka jälkeen se muutettiin asuintaloksi.

Radioaseman myötä seudun asukkaille tarjoutui tilaisuus saada kotitalouksiin sähköt Yleisradion päämuuntajasta. Tätä varten asukkaat perustivat Pellesmäen Sähkö Oy:n vuonna 1941, joka rakennutti sähköverkoston Hankkijan kanssa tehdyllä sopimuksella. Yleisradion muuntajalta vedettiin 1,4 kilometrin pituinen suurjännitelinja Valokosken myllylle, joka aloitti toimintansa talvella 1942. Kevään edetessä linjaverkostoa laajennettiin Kansanhuoltoministeriön avustuksella. Hirvolta rakennettiin suurjännitelinja Valokosken kautta Kurkimäelle ja pienjännitelinjat tehtiin Pellesmäen ja Kurkimäen välille.

AM-yleisradioaseman rakentamisen jälkeen diplomi-insinööri K. S. Sainio toi Yhdysvalloista mukanaan ULA-radiolaitteiston. Sille rakennettiin vuonna 1955 Pellesmäen maston viereen oma asemarakennus, ja ULA 1 yleisohjelmälähetykset aloitettiin seuraavana vuonna. Television yleistyessä rakennettiin sille vuonna 1961 tilapäinen asemarakennus ULA-aseman ja antennihuoneen väliin. Täältä televisiotoiminta siirtyi kymmenen vuoden jälkeen Vehmasmäelle, jonne valmistui ULA- ja TV-asema vuonna 1972.

2.5 Työpaikat ja palvelut

2.5.1 Työpaikat

Kaava-alueella on melko vähän työpaikkoja suhteessa asukasmäärään, työssäkäyntiä suuntautuu Kuopion keskeiselle kaupunkialueelle. Alueen yritykset ovat pääasiassa maa- ja metsätaloutta sekä asuintaloista käsin tai niiden yhteydessä toimivia eri alojen palveluyrityksiä.

2.5.2 Palvelut

Kurkimäessä ja Vehmasmäessä sijaitsevat alakoulut, joiden molempien yhteydessä on urheilualueita. Kurkimäen koulun kanssa samassa paikassa toimivat myös kirjasto ja kunnallinen päiväkoti. Vehmasmäessä toimii yksityinen päiväkoti sekä laajemmaltakin alueelta kävijöitä vetävät eläinpuisto ja kukkatarha.

2.6 Liikenne

2.6.1 Ajoneuvoliikenne

Moottoritie kulkee alueen läpi ja on alueen liikenneväylistä merkittävin. Se ei kuitenkaan vaikuta alueen päivittäiseen elämään tai liikenteeseen tällä hetkellä merkittävästi, sillä olevia liittymiä ei ole kaava-alueella. Meluvaikutukset ulottuvat kuitenkin melko laajalle alueelle rajoittaen muun muassa asuinrakentamisen mahdollisuuksia. Alueen päivittäisen liikennöinnin kannalta vanha viitostie eli nykyinen seututie 553 ja yhdystie 5490 ovat tärkeässä asemassa ja linkittävät kaava-alueen Kuopion keskeiseen kaupunkialueeseen.

Alla olevasta kuvasta näkyvät alueen maanteiden keskimääräiset vuorokausiliikenteen määrät. Lukema kertoo, kuinka monta ajoneuvoa tiellä kulkee keskimäärin vuorokaudessa.

Kuva 3. Keskimääräinen vuorokausiliikenne alueen maanteilla (Väylävirasto, 2022)

2.6.2 Kävely ja pyöräily

Suunnittelualueella kulkee kävely- ja pyöräilyväylä Kurkimäen taajama-alueella ja sen länsi- ja itäpuolella. Länsipuolella väylä ulottuu Sopenmäen risteykseen saakka ja idässä Vitostien risteykseen. Vitostien ja Kurkimäentien risteyksestä on kävely- ja pyöräilyväylä myös Vehmasmäen koulun suuntaan. Vuonna 2022 valmistui myös kävely- ja pyöräilyväylä samasta risteyksestä pohjoiseen, Hiltulanlahden eritasoliittymää kohti. Tämä uusi väylä yhdistää Kurkimäen ja Vehmasmäen alueen keskeisen kaupunkialueen väyläverkostoon.

2.6.3 Joukkoliikenne

Rautalampi-Suonenjoki-Kuopio välillä kulkee päivittäin useita vuoroja, jotka pysähtyvät Vehmasmäen/Pellesmäen kohdalla vanhan vitostien varrella. Kurkimäestä Kuopion keskustan suuntaan kulkee yksi paikallisliikenteen linja-auto (linja 75), joka ajaa kaksi vuoroa päivässä, yhden aamulla ja yhden iltapäivällä.

Alueen läpi menee myös Savon rata pohjois-eteläsuuntaisesti, mutta Kurkimäessä ei ole vuodesta 1972 lähtien ollut henkilöliikenteen pysäkkiä.

2.6.4 Liikenneturvallisuus

Kuopion liikenneturvallisuuksuunnitelmassa on esitetty tarve alentaa nopeusrajoitusta Kurkimäen taajaman luoteispuolella 60 km/h à 50 km/h. Lisäksi on todettu tarve uudelle suojatielle sekä suojatien merkintöjen ja pyörätien jatkeiden merkintöjen tarkastelulle. Nykyisin 50 km/h nopeusrajoitus ulottuu taajaman luoteispuolella Kurkimäentien ja Siniranta-tien risteyskohtaan asti.

2.7 Yhdyskuntatekniikka

2.7.1 Vesi- ja viemärijohdot

Kaava-alueella on neljän eri vesilaitoksen verkostoja. Kurkimäen taajama on Kuopion Veden toiminta-alue. Etelä-Kuopion vesiosuuskunta toimii puolestaan radan itäpuolisella alueella, käsittäen muun muassa Vehmasmäen alueen.

Pienempiä osuuskuntia alueella ovat Pellesmäen Vesihuolto Oy ja Lievontien vesiosuuskunta. Pellesmäen vesihuolto toimittaa vettä Vehmasmäen ekoraitin alueella. Lievontien vesiosuuskunnalla on sekä vesijohto että viemäri Kurkimäen taajaman länsipuolella Lievontien varrella ja lähitöillä. Lievontien vesiosuuskunnan toiminta-alue ei ole vahvistettu.

2.7.2 Kaukolämpö

Alueella ei ole kaukolämpöverkkoa.

2.8 Maanomistus

Maanomistajia alueella ovat yksityiset, kaupunki, valtio sekä seurakunta. Valtion omistuksessa ovat alueen maantiet ja rautatie.

Kuopion kaupunki omistaa noin 545 ha maata suunnittelualueella. Kaupunki omistaa maata Kurkimäen taajama-alueella ja Vehmasmäen kyläalueella. Molemmissa näistä omistuksessa on myös lähistön metsiä ulkoilureitteineen. Kaupunki omistaa laajahkoja metsäalueita myös Palomäen alueella.

Alueen rakennuspaikat, maatilat ja metsäalueet ovat pääasiassa yksityisessä omistuksessa. Kuopion evankelis-luterilainen seurakuntayhtymä omistaa Vehmasmäen kappelin ja hautausmaan alueen.

Maanomistustilanne esitetään liitteessä 6.

2.9 Vesialueet

Kaava-alueelle sijoittuvia järviä ovat: Laukaanjärvi, Kivijärvi, Pieni Koijärvi, Iso Koijärvi, Hirvonjärvi sekä läntisiltä osiltaan Pihlainen. Kaava-alueelle sijoittuvia suurempia lampia ovat: Sopenlampi, Heinälampi, Lehmilampi, Iso Varkaanlampi, Pieni Varkaanlampi, Kukkolampi, Iso Levälampi, Pieni Levälampi, Mustalampi, Tammi-lampi, Jorma-lampi ja Likolampi. Alueelle sijoittuu myös verrattain paljon pieniä nimeämättömiä lampia.

3 TAVOITTEET

Kaavatyötä koskevat tavoitteet voidaan jakaa kolmeen osaan: 1) valtakunnallisiin tavoitteisiin, 2) seudullisiin tavoitteisiin sekä 3) paikallisiin tavoitteisiin.

3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista säädetään AKL:n 3 luvussa. Tavoitteiden sisältö määritty AKL 22 §:ssä esitetyn perusteella. Tavoitteilla konkretisoidaan AKL:n 1 ja 5 §:ssä esitetyt lain yleisiä tavoitteita sekä alueiden käytön suunnittelun tavoitteita.

Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Tavoitteita konkretisoidaan muun muassa aluevarauksiksi pääasiassa maakuntakaavatasolla. Maakuntakaavassa osoitetut ratkaisut puolestaan välittävät valtakunnallisia ja maakunnallisia maankäyttöintressejä kuntatason kaavoitukseen.

Ensimmäinen päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista tehtiin valtioneuvoston toimesta vuonna 2000. Tavoitteita tarkastettiin vuonna 2008 ja nykyisin voimassa olevista tavoitteista valtioneuvosto päätti joulukuussa 2017.

Vuoden 2017 tavoitteet on jaettu viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Valtakunnallisiin tavoitteisiin voidaan lukea myös AKL:n yksittäiselle yleiskaavarakaisulle asettamat vähimmäisvaatimukset. Yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään AKL:n 39 §:ssä, jonka mukaan yleiskaava laatiessa on otettava huomioon:

1. yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
2. olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
3. asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
4. mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;
5. mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
6. kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
7. ympäristöhaittojen vähentäminen;
8. rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä

9. virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä eriteltyt seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Yleiskaava ei myöskään saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

3.2 Seudulliset tavoitteet

Voimassa olevat maakuntakaavat

Suunnittelualueella on voimassa viisi maakuntakaavaa. Voimassa olevat maakuntakaavat ovat ohjeena yleiskaavaa laadittaessa.

AKL:n 28.3 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:

1. maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
2. alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN;
3. ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
4. vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön;
5. maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
6. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
7. virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyYTEEN.

Kaava-alueeseen kohdistuvia seudullisia tavoitteita on tarkemmin eritelty luvun 5 tavoitevertailutaulukoissa.

Valmisteilla olevat maakuntakaavat

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen ehdotus oli uudelleen nähtävillä lokakuussa 2024. Kaavassa käsitellään aluerakenteen ja kehittämisperiaatteiden, liikennejärjestelmän, luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden, luonnonvarojen, kulttuuriympäristön, energian, yhdyskuntatekniikan ja teknisen huollon teemakokonaisuuksia sekä Joroisten osalta kaikkia teemoja. Lämpileikkaavana teemana on ilmastonmuutos.

Maakuntakaavan 2. vaiheen ehdotuskartalla osoitetaan uusia kehittämisperiaate- ja kohdementointöjä, joita ei osoiteta voimassa olevissa maakuntakaavoissa. Kaava-alueelle näistä sijoittuvat:

- Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeänä alueena tai kohteena (ma-b) osoitettavat Kotamäen laitumet, jotka sijoittuvat Valtatie 5:n itäpuolelle ja Hirvonjärven pohjoispuolelle.
- Selvitysalueena (se-2) osoitetaan valtateiden 5 ja 9 risteysseutua.

Maakuntakaavan 2. vaiheen ehdotuskartalta poistuu voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitettavia merkintöjä. Kaava-alueelle näistä sijoittuvat:

- Siltamäen kylä (AT2 068)
- Päävesijohto- ja pääviemäriverkostoa (v & j)
- Valtatie 5:n ja Ritisenlahti-tien risteyskohdan eritasoliittymävaraus

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaihe

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä joulutammikuussa 2023–24. Maakuntakaavan kolmannessa vaiheessa käsitellään pääasiassa vetyä, aurinkoa ja kauppaa koskevia teemoja.

MAL-sopimus

Kuopion MAL-sopimuseudun (Kuopio, Siilinjärvi, Lapinlahti, Suonenjoki, Leppävirta, Tuusniemi) ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus solmittiin syyskuussa 2021. Sopimuksessa määritettiin konkreettiset maankäyttöä, asumista ja liikennejärjestelmän kehittämistä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2021–2023.

MAL-sopimuksessa asetetaan sekä Kuopion kaupunkiseudun kehittämiseen liittyviä tavoitteita että tuodaan esiin konkreettisia toimenpiteitä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Sopimuksessa on useampi maaseutualueita ja kyliä koskeva kirjaus tai tavoite, joissa tuodaan esiin muun muassa:

- Maaseudulla uusi asuminen keskittyy aktiivisiin kyliin ja kyläraittien varrelle (1. Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä; Tavoitetila 2030+)
- Työnteon monipaikkaisuus ja etätyön lisääntyminen ovat lisänneet maaseutualueen veto-voimaa (2. Kestävä ja asukkaiden hyvinvointia tukeva asuminen ja elinympäristö; Tavoitetila 2030+)
- Maaseudun elinvoimaa pyritään vahvistamaan ja palveluja turvaamaan (2. Kestävä ja asukkaiden hyvinvointia tukeva asuminen ja elinympäristö; Kehityspolku tavoitetilan saavuttamiseksi)
- Maaseutuasumisen kehittämisessä hyödynnetään alueiden vahvuuksia ja huomioidaan niiden erityispiirteitä (2. Kestävä ja asukkaiden hyvinvointia tukeva asuminen ja elinympäristö; Kehityspolku tavoitetilan saavuttamiseksi)

- Kunnat kehittävät aktiivisia maaseutukeskuksia ja kylien asumismahdollisuuksia (2. Kestävä ja asukkaiden hyvinvointia tukeva asuminen ja elinympäristö; Elinympäristö, kohta 30.)
- Kaavoituksen avulla pyritään säilyttämään aktiiviset maaseutu- ja kyläkeskukset palveluihin (2. Kestävä ja asukkaiden hyvinvointia tukeva asuminen ja elinympäristö; Elinympäristö, kohta 30.)
- Toteutetaan vähähiilistä rakentamista ja kestävästä liikkumisesta edistäviä kyläkaavoja ja uudenlaisia maaseudun kestävästä asumisen ratkaisuja (2. Kestävä ja asukkaiden hyvinvointia tukeva asuminen ja elinympäristö; Elinympäristö, kohta 30.)

Kuopion kaupunkiseutusuunnitelma 2030+

Kuopion kaupunkiseutusuunnitelmassa on määritelty kunnittain väestönkasvu ja uusien työpaikkojen sijoittuminen. Kaupunkiseutusuunnitelman suunnitelmakartalla on osoitettu osayleiskaava-alueelle sijoittuvia merkintöjä. Näistä keskeisimpänä voidaan pitää osan kaava-alueesta osoittamista merkinnällä, joka kuvaa tunnistettua kehittämispotentiaalia/selvitystarvetta. Merkinnällä on osoitettu Kaislastenlahti-Puutossalmi-vyöhyke, joka on katsottu Kuopion keskustan läheiseksi maaseutuvyöhykkeeksi, jonka osalta painopisteinä tuodaan esiin yhdyskuntarakenteen hallinta ja kehittämisperiaatteiden selkeyttäminen. Lisäksi suunnitelmakartalla osoitetaan Kurkimäki sekä Pellesmäki-Vehmasmäki merkinnällä, joka kuvaa kyliä, jotka sijaitsevat seutulinjan reitin varrella. Merkinnällä osoitetaan seutulinjan varrella sijaitsevat kylät, joilla liikenteellisen sijaintinsa perusteella on kehittämispotentiaalia.

3.3 Paikalliset tavoitteet

Paikalliset tavoitteet voidaan jakaa strategioista ja ohjelmista kumpuaviin tavoitteisiin ja alueidenkäytön rakentamisen ohjaamiseen liittyviin tavoitteisiin.

Strategia 2030

Kuopion vuoteen 2030 ulottuvaa strategia on hyväksytty kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2017. Strategiaa on päivitetty vuosien 2021 ja 2022 aikana. Kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyn strategian toukokuussa 2022.

Strategia-asiakirjassa esitetään useita tavoitteita, joiden saavuttamista myös tämä osayleiskaavatyö tukee. Keskeisimpinä näistä voidaan mainita tonttitarjonnan riittävyys ja monipuolisuus, monipuolisen ja riittävän asuntotuotannon sekä monipaikkaisen elämän mahdollistaminen, maaseudun elinvoimaisuus ja viihtyisyys sekä luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa sekä metsien ja viheralueiden hoidossa.

Maaseutuohjelma

Kuopion maaseutuohjelma 2022–2030 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 16.5.2022. Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet jaetaan seuraaviin painopisteisiin:

1. Elinvoimainen maaseutu
2. Hyvinvoiva maaseutu
3. Resurssiviisas maaseutu
4. Uudistuva maaseutu

Osayleiskaavalla on liittymäkohtansa jokaiseen edellä esitetyistä painopistealueista. Elinvoimaisen maaseudun osalta kaavalla voidaan vastata erityisesti asumiseen ja asuinympäristöihin kohdistettuihin tavoitteisiin, joiden osalta ohjelmassa tuodaan toimenpiteinä esiin mm. asuntotontti-tarjonnan kehittäminen palvelujen lähellä maaseututaajamissa ja kylissä sekä kyläkaavojen tarkastelu ja ohjelmointi maanomistajien tarpeiden mukaan. Hyvinvoivan maaseudun osalta kaavalla voidaan vastata erityisesti peruspalvelutasoon ja palveluiden saatavuuteen kohdistettuihin tavoitteisiin, kun kaavassa osoitetaan mm. aluevaraukset tällä hetkellä alueelle sijoittuvalle yritystoiminnalle ja uusia aluevarauksia mm. työpaikka- ja teollisuustoiminnoille. Resurssiviisasta maaseutua välittömästi tukevia toimenpiteitä kaavalla ei suoranaisesti voida tehdä. Kaavalla kuitenkin turvataan mm. maatalouden toimintaedellytyksiä osoittamalla kaavassa alueelle sijoittuvat maatilojen talouskeskusten alueet. Uudistuvan maaseudun osalta kaavalla ei myöskään tehdä suoria toimenpiteitä, mutta kaavan voidaan katsoa tukevan myös tätä tavoitetta tukemalla maaseudun elinvoimaa.

Alueidenkäytön ja rakentamisen ohjaus

Alueidenkäytön ja rakentamisen ohjauksen osalta keskeisiä lähtökohtia ovat:

- Maaseuturakentamisen ohjaaminen aktiivisten kyläkeskusten yhteyteen, kaavassa osoitettaville kyläalueille (at)
- Osayleiskaavan laatiminen laajasti suoraan rakentamista ohjaavaksi AKL:n 44 ja 72 §:ssä tarkoitetulla tavalla
- Alueen olemassa olevan infran, so. muun muassa vesi- ja viemäriverkostojen ja tiestön, mahdollisimman kattava hyödyntäminen
- Luonto- ja kulttuuriarvojen turvaaminen
- Kurkimäen taajaman kehittymismahdollisuuksien turvaaminen

Kuopion ja Etelä-Siilinjärven kaupunkirakennesuunnitelma 2040-luvulle

Kaupunkirakennesuunnitelma 2040-luvulle on strateginen maankäytön suunnitelma, jolla toteutetaan Kuopion ja Siilinjärven kaupunki- ja kuntastrategioita. Siinä tarkastellaan ja visioidaan Kuopion ja Siilinjärven eteläosan muodostaman ydinkaupunkialueen maankäyttöä ja liikennettä 2040-luvulle saakka. Maankäytön tulevaisuuden suunnittelun apuvälineenä kaupunkirakennesuunnitelma tukee ydinkaupunkialueen kasvua ja elinvoimaa, ja sen tarkoituksena on esittää

vaihtoehtoja asuntotuotannon ja työpaikkojen kasvualueiksi. Kaupunkirakennesuunnitelma ohjaa Kuopion ja Siilinjärven kaavoitusta, maanhankintaa ja asuntotuotannon ohjelmointia. Suunnitelma ei ole kaavojen tavoin oikeusvaikutteinen, mutta se noudattaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Suunnitelma hyväksytään kaupunginhallituksessa sekä -valtuustossa Kuopiossa ja kunnanhallituksessa sekä -valtuustossa Siilinjärvellä.

Kaupunkirakennesuunnitelmassa hyväksytään Kuopion ja Etelä-Siilinjärven yhdyskuntarakenteen kasvusuunnat sekä asumiselle ja työpaikoille varattavat laajenemisalueet. Tärkeimpiä uusia pientaloalueita ovat Kuopiossa Vanuvuoren alue ja Siilinjärvellä Haapamäen-Mustikkamäen alue. Kerrostalorakentaminen keskittyy Kuopiossa keskustan lievealueille kuten Itkonniemelle ja Savilahteen ja myöhemmin Neulaniemeen sekä Etelä-Siilinjärvellä Vuorelaan. Vahva kaupunkirakenteen täydennysrakentaminen jatkossa joukkoliikenteen runkolinjojen varsille on erityinen asuntorakentamisen painopiste ja esitetty linjaus.

Kaupunkirakennesuunnitelman suunnittelualue sekä osayleiskaava-alue rajautuvat toisiinsa Savon radan itäpuolisella alueella. Radan länsipuolella suunnittelualueet ulottuvat samalle alueelle, joka kattaa pääasiassa Palomäen pohjoispuolelle sijoittuvia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita.

4 OSAYLEISKAAVA

4.1 Kaavan oikeusvaikutukset

Yleiskaavan oikeusvaikutuksista säädetään AKL:n 42 §:ssä. Lainkohdassa esiin tuotu voidaan jakaa 1) ohjausvaikutukseen, 2) viranomaisvaikutukseen, 3) aiemmin hyväksytyn kaavan korvaavaan vaikutukseen ja 4) syrjäyttämisaikutukseen. Näiden lisäksi kaavalla on suoria vaikutuksia AKL 72 §:ssä ja RaL 46 §:ssä tarkoitettuihin sijoittamisen edellytyksiin sekä saman lain 42 §:n nojalla tapahtuvaan rakentamisen luvitukseen. Edelleen on syytä kiinnittää huomiota rakennusjärjestyksen määräysten soveltamiseen yleiskaava-alueella.

Ohjausvaikutus

Yksi yleiskaavan pääasiallisista tehtävistä on ohjata asemakaavojen laatimista ja muuttamista. Kurkimäki-Pellesmäki-Vehmasmäki osayleiskaavan alueelle sijoittuu alueita, joiden toteuttaminen vaatii asemakaavoittamista. Tällöin yleiskaava toimii ohjeena mahdollisia asemakaavoja laatiessa.

Osayleiskaava laaditaan suurelta osin suoraan rakentamista ohjaavaksi. Tällöin kaavan ohjausvaikutus näkyy selkeimmin siinä, miten rakentamisluvat voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella, kun rakentaminen on kaavassa osoitetun mukaista. Muualle kuin osayleiskaavassa rakentamiseen osoitetuille alueille rakentaminen on lähtökohtaisesti kielletty. Yleiskaava on myös ohjeena ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin, jotka koskevat alueiden käytön järjestämistä. Näillä muilla toimenpiteillä tarkoitetaan esimerkiksi AKL:n ja RaL:n mukaista lupaharkintaa, joka kattaa muun muassa rakentamisluvat.

Viranomaisvaikutus

Yleiskaavan viranomaisvaikutuksella tarkoitetaan sitä, että muussa kuin AKL:n tai RaL:n mukaisessa päätöksenteossa ei saa tehdä päätöksiä, joilla vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Yleiskaavassa osoitetuilla ratkaisuilla saattaa olla vaikutuksensa muun muassa ympäristönsuojelulain (527/2014), metsälain tai (1093/1996) tai maa-aineslain (555/1981) nojalla tehtäviin päätöksiin. Alueen yleiskaavoittamisella saattaa olla myös suoria vaikutuksia muun lainsäädännön soveltamiseen. Esimerkiksi metsälakia sovelletaan oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella vain maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla.

Aiemmin hyväksytyn kaavan korvaava vaikutus

Yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyn yleiskaavan, ellei kaavassa toisin määrätä. Kurkimäki-Pellesmäki-Vehmasmäki osayleiskaavassa ei anneta määräystä siitä, että alueella voimassa oleva tai voimassa olevat kaavat säilyvät voimassa. Tällöin laadittava kaava korvaa alueella tällä hetkellä voimassa olevat yleiskaavat. Alueella voimassa oleviin asemakaavoihin osayleiskaavalla ei ole vaikutusta, so. asemakaavat ovat voimassa edelleen yleiskaavan hyväksymisenkin jälkeen.

Syrjäyttämisvaikutus

Yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. Asemakaava tarkempana suunnitelmana siis syrjäyttää yleiskaavan.

Suunnittelutarve

Osayleiskaava laaditaan AKL 44 ja 72 §:ssä tarkoitetulla tavalla suoraan rakentamista ohjaavaksi. Tällöin kaava poistaa sekä mainitun lain 72 §:ssä tarkoitetun rannan suunnittelutarpeen, että RaL:n 46 §:ssä tarkoitettuun ”kuivan maan” suunnittelutarpeen. Kaava poistaa kuivan maan suunnittelutarpeen niiltä alueilta, jotka on osoitettu rakentamisen aluevarauksella sekä rakennuspaikkasymbolilla ja niiltä alueilta, jotka on osoitettu rakentamisen aluevarauksella ja joille osoitetaan rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä. Kaava poistaa rannan suunnittelutarpeen niiltä alueilta, jotka on yleiskaavassa osoitettu rakentamisen aluevarauksella sekä rakennuspaikkasymbolilla. Koska kaava poistaa suunnittelutarpeet edellä mainituilta alueilta, rakentamisluvat näille alueille voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella.

Luvitus

Rakentamisluvat voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella niille alueille, jotka on kaavassa osoitettu rakentamisen aluevarauksella sekä joille on osoitettu erillinen rakennuspaikkasymboli tai rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä. Jos rakentamiseen osoitetulle alueelle ei ole osoitettu erillistä rakennuspaikkasymbolia tai rakennusoikeutta kerrosalaneliömetreinä, rakentamislupia ei voida myöntää suoraan yleiskaavan perusteella. Esimerkiksi valtatie 5 varteen osoitetut työpaikka- ja teollisuusalueet (TP & T, TP) ovat niin laajoja, että niitä ei voida toteuttaa suoraan yleiskaavan pohjalta, vaan toteuttaminen vaatii asemakaavoitusta. Mikäli rakentamista pyritään sijoittamaan kaavassa rakentamiseen varattujen alueiden ulkopuolelle, on otettava huomioon poikkeamis päätöksen ja/tai sijoittamisluvan tarve.

Rakennusjärjestyksen määräysten soveltaminen

Rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä ei sovelleta, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on asiasta toisin määrätty. Näin ollen rakennusjärjestyksen määräyksiä sovelletaan ainoastaan yleiskaavan määräyksiä täydentävästi, jos tietystä asiasta ei ole yleiskaavassa määrätty.

Suoraan rakentamista ohjaavassa yleiskaavassa rakentamista pyritään ohjaamaan sillä tarkkuudella, että keskeisiä alueidenkäyttöön vaikuttavia asioita ei jäisi rakennusjärjestyksen ohjauksen varaan.

4.2 Mitoitus

Suunnittelualueen asuinrakentamiseen soveltuvilta alueilta on tutkittu kiinteistökohtainen rakennusoikeus emätilaperiaatteen mukaisesti. Käytössä on maaseuturakentamisen periaatteiden mukainen vyöhyketarkastelu. Kyseessä on progressiivinen asteikko, jossa emätilakohtainen

rakennusoikeus on porrastettu niin, että ensimmäiset rakennuspaikat vaativat vähemmän mitoittavaa pinta-alaa kuin seuraavat. Ranta-alueiden rakennusoikeus on tarkasteltu muunnetun rantaviivan periaatteella emätila- ja tilakohtaisesti. Mitoitustaulukot ovat liitteissä 9 ja 10, kuivan maan mitoitus ja rantamitoitus omissa taulukoissaan.

Rakennuspaikkojen sijoittelussa on huomioitu oleva kylärakenne ja lähtökohtana on ollut tarkastella kyliä kokonaisuutena. Luonnonympäristön ja maiseman kannalta arvokkaita, sekä ennestään rakentamattomia alueita on pyritty säilyttämään rakentamiselta vapaana ja ohjattu rakentaminen näiltä alueilta olemassa olevan kylärakenteen yhteyteen.

Rantamitoituksessa on käytetty mitoituslukuja 4–5 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohden. Pääosa alueen järvistä ja lammista on pienehköjä. Niiden mitoituslukuna on käytetty 4 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohden. Mitoituslukua 5 on käytetty ainoastaan Kurkimäen taajamaa lähinnä olevalla osalla Laukaanjärveä.

Kyläalueiden kuivan maan mitoituksessa on käytetty pääsääntöisesti Maaseuturakentamisen periaatteet -raportissa (2017) esitettyjä vyöhykkeitä.

4.3 Aluevarausmerkinnät

Seuraavassa käydään läpi kaikki osayleiskaavassa osoitetut aluevarausmerkinnät pääluokkiin jaettuna. Jokaisen aluevarauksen yhteydessä kerrotaan tiiviisti, minkälaista rakentamista ja alueidenkäyttöä kyseiselle alueelle voi kaavaratkaisun puitteissa sijoittua. Lisäksi jokaisen alueen osalta tuodaan esille nykytilanne, so. mitä kyseiselle alueelle tällä hetkellä sijoittuu. Joidenkin alueiden osalta kaavassa esitetään vaihtoehtoisia käyttötarkoituksia.

4.3.1 Asuminen

Alueen asuntorakentaminen on sijoitettu mahdollisuuksien mukaan olemassa olevien tieyhteyksien ja kunnallistekniikan läheisyyteen toteutuskustannusten tehokkuuden lisäämiseksi. Kyläalueilla ja rannoilla asemakaava-alueen ulkopuolella rakennusoikeus on tutkittu tilakohtaisesti.

Yksityisten maanomistajien rakennuspaikat on osoitettu liikenteellisesti ja kunnallistekniikan kannalta edullisimmille alueille kiinteistönmuodostukselliset rajoitteet huomioiden. Yksityisessä maanomistuksessa olevia uusia rakennuspaikkoja on kaavaluonnoksessa esitetty yhteensä 162 kappaletta.

Asumiseen liittyvät aluevaraukset osoitetaan A-alkuisilla käyttötarkoituksilla. Osayleiskaavassa osoitetaan seuraavia asumiseen liittyviä aluevarauksia.

AP Pientalovaltainen asuntoalue

Merkinnällä osoitetaan asemakaavoitetulla tai asemakaavoitettavaksi tarkoitettulla alueella asumiseen varattavat alueet, joiden asuinkerrosalasta pääosa sijoittuu pientaloihin. AP-merkinnällä osoitetaan sekä olemassa olevia että uusia pientaloalueita. Uudet pientaloalueet osoitetaan

lisäksi uuden ja olennaisesti muuttuvan alueen osoittavalla merkinnällä. Osayleiskaavan AP-merkintä voi sisältää esimerkiksi alueelle asemakaavassa osoitettavia katuja ja virkistysalueita.

Osayleiskaavassa AP-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäen asemakaavoitettuun taajamaan sijoittuvat pääosin pientalorakentamiselle varattavat alueet.
- Kurkimäen taajaman pohjoispuolelle sijoittuva uusi pientalorakentamiseen varattava alue.

AO-4 Erillispientalojen alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka on tarkoitettu erillispientalojen rakentamiseen. AO-4-alueille, joille on myös osoitettu rakennuspaikkasymboli, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa AO-4-merkinnällä osoitetaan:

- Valtaosa asemakaavoitettujen alueiden ulkopuolelle sijoittuvista erillispientalojen rakentamiseen osoitetuista alueista.

AM-3 Maatilojen talouskeskuksen alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka varataan maatilojen talouskeskukselle. AM-3-alueille, joille on myös osoitettu rakennuspaikkasymboli, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa AM-3-merkinnällä osoitetaan:

- Kaava-alueelle sijoittuvat maatilojen talouskeskukset.

4.3.2 Palvelut

Osayleiskaavassa osoitetut palveluihin liittyvät aluevaraukset on pääosin osoitettu alueille, joilla on tällä hetkellä julkisia tai yksityisiä palveluita. Ainoa aluevaraus, jolla ei ole tällä hetkellä ole mitään rakentamista, sijoittuu Vehmasmäentien ja seututien 553 risteykseen. Tämä alue varataan palvelujen ja hallinnon alueeksi sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman teollisuuden alueeksi (P, TY).

Palveluihin liittyvät aluevaraukset osoitetaan P-alkuisilla käyttötarkoituksilla. Joissain tapauksissa aluevaraukselle osoitetaan myös vaihtoehtoinen käyttötarkoitus. Osayleiskaavassa osoitetaan seuraavia palveluihin liittyviä aluevarauksia.

P Palvelujen ja hallinnon alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka varataan julkisten tai yksityisten palveluiden tai hallinnon käyttöön. P-alueille, joille on kaavakartalla osoitettu rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa P-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäen taajaman alueella asemakaavassa osoitettu asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue (AL-28).
- Ilveskasino Vehmasmäessä Kurkimäentien varressa.
- Seurantalo Valoharju Vehmasmäessä Kurkimäentien varressa

PY Julkisten palvelujen ja hallinnon alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joille voi sijoittua julkisia palveluita ja hallintoa. PY-alueille, joille on kaavakartalla osoitettu rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa PY-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäen koulun alue.
- Vehmasmäen koulun alue.

P, PY Palvelujen ja hallinnon alue, Julkisten palvelujen ja hallinnon alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joiden käyttötarkoitus on vaihtoehtoisesti palvelujen ja hallinnon alue (P) tai julkisten palvelujen ja hallinnon alue (PY). P, PY-alueelle, jolle on kaavakartalla osoitettu rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa P, PY-merkinnällä osoitetaan:

- Päiväkotia Vehmasmäessä Liljantien varressa.

P, AM-3 Palvelujen ja hallinnon alue, Maatilojen talouskeskusten alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joiden käyttötarkoitus on vaihtoehtoisesti palvelujen ja hallinnon alue (P) tai maatilojen talouskeskusten alue (AM-3). P, AM-3-alueille, joille on kaavakartalla osoitettu rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa P, AM-3-merkinnällä osoitetaan:

- Puutarha ja tilakeskus, Heikkisen Kukkatarha.
- Eläinpuisto ja tilakeskus.

P, TY Palvelujen ja hallinnon alue, Ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman teollisuuden alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joiden käyttötarkoitus on vaihtoehtoisesti palvelujen ja hallinnon alue (P) tai ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman teollisuuden alue (TY). P, TY-alueille, joille on kaavakartalla osoitettu rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa P, TY-merkinnällä osoitetaan:

- Ekoraitin varrelle sijoittuvat autokorjaamon tilat ja piha-alueet.
- Vehmasmäentien ja seututien 553 (vitostie) risteykseen sijoittuva, kaupungin omistama rakentamaton kiinteistö.

4.3.3 Työpaikat, tuotanto ja teollisuus

Työpaikkoihin, tuotantoon ja teollisuuteen liittyvät aluevaraukset osoitetaan T-alkuisilla käyttö-tarkoituksilla. Joissain tapauksissa aluevaraukselle osoitetaan myös vaihtoehtoinen käyttötarkoi-tus. Osayleiskaavassa osoitetaan seuraavia työpaikkoihin, tuotantoon ja teollisuuteen liittyviä aluevarauksia.

T Teollisuus- ja varastoalue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joille voi sijoittua teollisuuteen ja varastointiin liittyviä toimintoja.

Osayleiskaavassa T-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäen taajaman itäosaan sijoittuvat, asemakaavassa teollisuus-, varasto-, liike- ja toi-mistorakennusten korttelialueiksi osoitetut alueet.

TY Ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman teollisuuden alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joille voi sijoittua teollisuustoimintoja, joista ei aiheudu häiriötä lähistölle sijoittuvalle asutukselle. TY-alueelle, jolle on kaavakartalla osoitettu rakennusoikeuden määrä kerrosalaneliömetreinä, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perus-teella.

Osayleiskaavassa TY-merkinnällä osoitetaan:

- Vehmasmäentien varteen sijoittuva, juomien valmistukseen keskittyvän yrityksen toimiti-lat.

TP Työpaikka-alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joille voi sijoittua toimisto- ja palvelutyöpaikkoja. Alueelle voi si-joitua myös tuotantoa ja teollisuutta, näiden ympäristövaikutusten on kuitenkin oltava rinnastet-tavissa toimistotyyppiseen työhön. Osayleiskaavassa työpaikka-alueita (TP) osoitetaan ainoas-taan valtatie 5 varteen, maakuntakaavassa osoitetun eritasoliittymävarauksen ympäristöön. TP-alueiden toteuttaminen osayleiskaavassa osoitetussa laajuudessa edellyttää asemakaavoitusta.

Osayleiskaavassa TP-merkinnällä osoitetaan:

- Valtatie 5 ja Ritisenlahti-tien risteyskohdan ympäristöön sijoittuvat uudet työpaikka-alu-eet.

T, TP Teollisuus- ja varastoalue, Työpaikka-alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joiden käyttötarkoitus on vaihtoehtoisesti teollisuus- ja varasto-alue (T) tai työpaikka-alue (TP). T, TP-alueiden toteuttaminen osayleiskaavassa osoitetussa laa-juudessa edellyttää asemakaavoitusta.

Osayleiskaavassa T, TP-merkinnällä osoitetaan:

- Kaava-alueen eteläosiin, valtateiden 5 ja 9 risteyskohdan lähiympäristöön sijoittuvat alu-eet.

TY, P, SE Ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman teollisuuden alue, Palvelujen ja hallinnon alue, Selvitysalue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joiden käyttötarkoitus on ympäristöhäiriöitä aiheuttamattoman teollisuuden alue (TY) tai palvelujen ja hallinnon alue (P). Alueet osoitetaan myös selvitysalueeksi. TY, P, SE-alueiden toteuttaminen osayleiskaavassa osoitetussa laajuudessa edellyttää asemakaavoitusta.

Osayleiskaavassa TY, P, SE-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäen taajaman asemakaavoitetun alueen ja rautatien itäpuolelle sijoittuvat alueet.

4.3.4 Virkistys

Virkistykseen liittyvät aluevaraukset osoitetaan V-alkuisilla käyttötarkoituksilla. Kaavassa osoitettavat virkistysalueet ovat valtaosin kaupungin omistuksessa olevia alueita. Poikkeuksen muodostavat Kurkimäen taajaman asemakaavoitetun alueen eteläpuolelle sijoittuva pieni lähivirkistysalue (VL) sekä Iso Kojjärven kaakkoispäätyyn sijoittuva urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi (VU) osoitettu uimaranta-alue. Osayleiskaavassa osoitetaan seuraavia virkistykseen liittyviä aluevarauksia.

VL Lähivirkistysalue

Merkinnällä osoitetaan taajamiin ja niiden läheisyyteen sijoittuvat, pääosin ulkoiluun ja virkistykseen varattavat alueet.

Osayleiskaavassa VL-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäen taajaman asemakaavoitetulle alueelle sijoittuvat lähivirkistysalueet.
- Kurkimäen taajaman asemakaavoitetun alueen ja Ison Varkaanlammen välimaastoon sijoittuvat, kaupungin omistamat alueet.

VU Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, joille sijoittuu esimerkiksi urheilukenttiä tai muita laajempia urheilu- ja virkistyspalveluille varattavia alueita, joilla toiminta tapahtuu pääasiassa ulkona.

Osayleiskaavassa VU-merkinnällä osoitetaan:

- Laukaanjärven pohjoisrannalle sijoittuva kaupungin ylläpitämä Kurkimäen uimaranta.
- Kurkimäen taajaman asemakaavoitetulle alueelle sijoittuva Kurkimäen urheilukenttä.
- Iso Kojjärven kaakkoispäätyyn sijoittuva uimapaikka.

4.3.5 Loma-asuminen

Loma-asumiseen liittyvät aluevaraukset osoitetaan R-alkuisilla käyttötarkoituksilla. Osayleiskaavassa osoitetaan ainoastaan yksityiseen loma-asumiseen varattavat alueet, joille sijoittuu yksittäisiä lomarakennuspaikkoja. Esimerkiksi laajempia matkailupalveluille varattavia alueita, jotka

osoitettaisiin merkinnällä RM, ei kaavassa osoiteta. Kaava-alueelle sijoittuvista vesistöistä ainoastaan Heinälammen rannat varataan yksinomaan loma-asutukselle. Muiden vesistöjen rannoille varataan alueita sekä vakituiselle asutukselle että loma-asutukselle. Osayleiskaavassa osoitetaan seuraavia loma-asumiseen liittyviä aluevarauksia.

RA-6 Loma-asuntoalue

Merkinnällä osoitetaan loma-asumiselle varattavat alueet. Pääosa loma-asumiseen varattavista alueista sijoittuu vesistöjen rannoille. Ranta-alueiden ulkopuolelle sijoittuvat loma-asumiseen varattavat alueet osoitetaan olevan tilanteen mukaisesti. Uusia loma-asumiselle varattavia rakennuspaikkoja osoitetaan ainoastaan vesistöjen rannoille. RA-6-alueille, joille on osoitettu rakennuspaikkasymboli, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa RA-6-merkinnällä osoitetaan:

- Laukaanjärven, Kivijärven, Ison Kojjärven, Pienen Kojjärven, Ison Varkaanlammen sekä Heinälammen rannoille sijoittuvat lomarakentamiseen varattavat alueet.

4.3.6 Liikenne

Liikenteeseen liittyvät aluevaraukset osoitetaan L-alkuisilla käyttötarkoituksilla. Kaava-alueen lävitse kulkee sekä useampi maantie että rautatien linjaus. Kaava-alueelle sijoittuu osuuksia seuraavista maanteistä: valtatie 5, seututie 553 (vanha vitostie), yhdystie 5490 (Kurkimäentie), yhdystie 16265 (Vehmasmäentie), yhdystie 16270 (Ysitie), yhdystie 16271 (Sotkanniemi-tie) ja yhdystie 16273 (Ritisenlahti-tie). Aluevarauksina osoitetaan ainoastaan valtatie 5, seututie 553 ja Savon radan rautatiealue. Muut maantieluokitukseen kuuluvat tieosuudet osoitetaan yhdystie-merkinnällä. Osayleiskaavassa osoitetaan seuraavia liikenteeseen liittyviä aluevarauksia.

LT Maantien alue

Merkinnällä osoitetaan osayleiskaavassa ainoastaan valtatiet ja seututiet. Muita maanteiden toiminnallisessa luokituksessa alemmalle tasolle sijoittuvia tieosuuksia (yhdystiet) ei osoiteta erillisellä aluevarausmerkinnällä.

Osayleiskaavassa LT-merkinnällä osoitetaan:

- Valtatie 5.
- Seututie 553 (vanha vitostie).

LR Rautatieliikenteen alue

Merkinnällä osoitetaan rautateille sekä näihin liittyviin toimintoihin varattavat alueet.

Osayleiskaavassa LR-merkinnällä osoitetaan:

- Savon rata.

4.3.7 Erityisalueet

Erityisalueet osoitetaan E-alkuisilla aluevarauksilla. Kaava-alueelle sijoittuu vesi- ja viemäriverkostoihin liittyviä käsittelylaitoksia, tietoliikennemastoja, sähköasema, radio- ja tv-asema sekä hautausmaa. Alueet osoitetaan osayleiskaavassa seuraavasti.

ET Yhdyskuntateknisen huollon alue

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntateknistä huoltoa palveleville laitoksille, rakennuksille ja rakennelmille varattavat alueet. ET-alueille, joille on kaavakartalla osoitettu rakennusoikeuden määrä kerrosalaneliömetreinä, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa ET-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäen asemakaava-alueelle sijoittuvat jätevedenpuhdistamon, vedenottamon ja vedenpuhdistamon alueet.
- Kurkimäen asemakaava-alueen eteläpuolelle sijoittuva vedenottamon alue.
- Pellesmäkeen ja Vehmasmäkeen sijoittuvat tietoliikennemastojen alueet.
- Hirvonjärven länsipuolelle sijoittuva sähköaseman alue.
- Kuopion radio- ja tv-aseman alue.

EH Hautausmaa-alue

Merkinnällä osoitetaan hautausmaa-alueet. Hautausmaa-alueille, joilla on kulttuurihistoriallista merkitystä, osoitetaan lisäksi nämä arvot ilmaiseva /s-merkintä. EH-alueelle, jolle on kaavakartalla osoitettu rakennusoikeuden määrä kerrosalaneliömetreinä, voidaan myöntää rakentamisluvat suoraan tämän kaavan perusteella.

Osayleiskaavassa EH-merkinnällä osoitetaan:

- Vehmasmäen hautausmaan alue.

4.3.8 Suojelu

Suojelutarkoituksiin varattavat alueet osoitetaan S-alkuisilla aluevarauksilla. Aluevarausmerkinnöillä osoitetaan ainoastaan kaava-alueelle sijoittuvat perustetut luonnonsuojelualueet.

SL Luonnonsuojelualue

Merkinnällä osoitetaan kaava-alueelle sijoittuvat luonnonsuojelulain nojalla perustetut luonnonsuojelualueet.

Osayleiskaavassa SL-merkinnällä osoitetaan:

- Kivijärven rannalle sijoittuva Kivijärven suon luonnonsuojelualue.
- Kaava-alueen eteläosiin sijoittuva Soidinkankaan luonnonsuojelualue.

4.3.9 Maa- ja metsätalous

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet osoitetaan M-alkuisilla aluevarauksilla. Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet on jaettu alueen luonteen tai merkinnän ohjaustavoitteen mukaisesti eri aluevarausmerkintöihin. Alueet osoitetaan osayleiskaavassa seuraavasti.

M Maa- ja metsätalousvaltainen alue

Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka varataan pääasiassa maa- ja metsätalouden käyttöön.

Osayleiskaavassa M-merkinnällä osoitetaan:

- Pääosa kaava-alueen maa- ja metsätalousvaltaisista alueista, joilla ei ole erityisiä maankäytön ohjaustarpeita.

M-6 Maa- ja metsätalousalue

Merkinnällä osoitetaan ne maa- ja metsätalouden käyttöön varatut alueet, joilta rakennusoikeus on siirretty kaavassa osoitettaville rakennuspaikoille. Alueilla on voimassa rakentamisrajoitus, joka mahdollistaa ainoastaan maa- ja metsätaloutta palvelevan rakentamisen (AKL 43.2 §).

Osayleiskaavassa M-6-merkinnällä osoitetaan:

- Kaavassa osoitetuille kyläalueille tai niiden läheisyyteen sijoittuvat maa- ja metsätalousalueet, joilta rakennusoikeus on siirretty kaavassa osoitettaville rakennuspaikoille.

MU-4 Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ympäristöarvoja ja ulkoilukäyttöä

Merkinnällä osoitetaan sellaiset maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilupainetta ja joille sijoittuu esimerkiksi ulkoilureittejä.

Osayleiskaavassa MU-4-merkinnällä osoitetaan:

- Koivämäki ja sen ympäristöön sijoittuvat alueet.

MY-2 Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja

Merkinnällä osoitetaan sellaiset maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joille sijoittuu erityisiä ympäristöarvoja. Ympäristöä muuttavissa toimenpiteissä tulee kiinnittää erityistä huomiota alueelle sijoittuvien ympäristöarvojen turvaamiseen.

Osayleiskaavassa MY-2-merkinnällä osoitetaan:

- Laukaanjärven pohjoisrannan ja Kurkimäentien väliin sijoittuva alue.

MT-2 Maa- ja metsätalousalue, peltoalue

Merkinnällä osoitetaan maisemallisesti merkittävät peltoalueet.

Osayleiskaavassa MT-2-merkinnällä osoitetaan:

- Kyläalueiden ulkopuolella sijaitsevat peltoalueet, joille sallitaan maataloutta palveleva rakentaminen.

MT-3 Maa- ja metsätalousalue, peltoalue

Merkinnällä osoitetaan maisemallisesti merkittävät peltoalueet, jotka säilytetään rakentamattomana.

Osayleiskaavassa MT-3-merkinnällä osoitetaan:

- Kyläalueille, asutuksen läheisyyteen tai vesistöjen rannoille sijoittuvia peltoalueita, joille rakentamista rajoitetaan niin, että peltoalueet pysyvät yhtenäisinä ja rakentamisesta vapaina.

4.3.10 Vesialueet

Vesialueet osoitetaan W-aluevarausmerkinnällä. Osayleiskaavassa aluevarauksina osoitetaan ainoastaan kaava-alueelle sijoittuvat suuremmat vesistöt. Näin ollen alueelle sijoittuvat pienet joet ja purot sekä pienimmät lammet esitetään ainoastaan kaavan pohjakartassa.

Osayleiskaavassa W-merkinnällä osoitetaan:

- Kaikki kaava-alueelle sijoittuvat järvet.
- Suurimmat kaava-alueelle sijoittuvat lammet.

4.4 Kyläalueet

Kyläalueet osoitetaan kaavassa at-rajauksilla. Kyläalueet (at) ovat kaava-alueelle sijoittuvia alueita, joille rakentaminen on jo tiivistynyt ja joille pääosa kaavassa osoitettavasta rakentamisesta pyritään ohjaamaan. Kaavassa osoitettavia kyläalueita on neljä (4):

- Kurkimäen taajaman asemakaavoitetun alueen eteläpuolelta Koijärville ulottuva kyläalue.
- Pellesmäen ja Vehmasmäen kattava kyläalue.
- Pääosan Hirvonjärven rannoista sekä vesistön eteläpuoliset alueet kattava kyläalue.
- Siltamäen ympäristöön sekä Pihlaisen länsirannalle sijoittuva kyläalue.

Pääosa kyläalueiden sisälle sijoittuvista, muuhun kuin rakentamiseen varatuista alueista osoitetaan maa- ja metsätalousalueeksi aluevarauksella M-6. M-6-alueilta rakennusoikeus on siirretty rakentamiseen osoitetuille alueille. Tämän vuoksi näille alueille annetaan rakentamisrajoitus, joka sallii alueelle ainoastaan maa- ja metsätalouden käyttöön liittyvän rakentamisen.

4.5 Reservialueet

4.5.1 Asuminen

Kaavassa osoitetaan kaksi AP/res-aluetta osa-aluemerkinnöin. Reservialueet osoitetaan Kurkimäen taajaman länsi- ja eteläpuolille. AP/res-alueet ovat alueita, joille Kurkimäen taajaman pientaloalueet voivat mahdollisesti tulevaisuudessa laajentua. Alueille sijoittuvat olemassa olevat rakennuspaikat osoitetaan AO-4, AM-3 ja AP-merkinnöin. Alueet ovat pääosin yksityisessä maanomistuksessa. AP/res-alueiden toteuttaminen osayleiskaavassa osoitetussa laajuudessa edellyttää asemakaavoitusta.

4.5.2 Teollisuus ja palvelut

Kaavassa osoitetaan kaksi TP/res-aluetta sekä LR, TY/P/res-alue osa-aluemerkinnöin. TP/res-alue osoitetaan Kurkimäentien molemmiin puolin vitostien ja junaradan väliselle alueelle. LR, TY/P/res-alue on junaradan vieressä puutermiinalin koillis- ja länsipuolella. Nämä ovat alueita, joille

Kurkimäen teollisuus ja palvelualueet voivat mahdollisesti tulevaisuudessa laajentua. Alueet ovat pääosin yksityisessä maanomistuksessa. TP/res- ja LR,TY/P/res-alueiden toteuttaminen osayleiskaavassa osoitetussa laajuudessa edellyttää asemakaavoitusta.

4.6 Selvitysalueet

Kurkimäen taajaman sekä rautatien itäpuolelle sijoittuva selvitysalue osoitetaan yhtenä vaihtoehtoisena käyttötarkoituksena aluevarauksessa TY, P, SE. Alueet sijoittuvat nykyisen puuterminaalilin välittömään läheisyyteen. SE-merkinnällä osoitetaan alueita, joille voi tulevaisuudessa sijoittua esimerkiksi logistiikkaan liittyviä toimintoja.

4.7 Suora rakentamisen ohjaus

AKL:n 44 §:n mukaan rakentamislupa rakennuksen rakentamiseen voidaan RaL:n 46.1 §:ssä säädetyn estämättä myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Yleiskaava ei voi ohjata rakentamista alueella, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista. Lisäksi yleiskaavan on ohjattava riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä näillä alueilla.

Lain tarkoittama erityinen määräys annetaan osayleiskaavassa yleisenä määräyksenä, joka mahdollistaa rakentamislupien myöntämisen kaavassa rakentamiseen osoitetuille alueille, joille on kaavakartalla osoitettu rakennuspaikkasymboli tai rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

Alla olevassa taulukossa on esitetty osayleiskaavassa osoitettavien yksittäisten rakennuspaikkojen määrä. Taulukossa eriteltynä olemassa olevien ja uusien rakennuspaikkojen määrät sekä rakennuspaikkojen jakautuminen eri aluevarauksille.

Olemassa olevat rakennuspaikat	
Aluevaraus	Rakennuspaikkamäärä
AO-4	473
AM-3	42
AO-4, RA-6	52
RA-6	3
Yhteensä	570
Uudet rakennuspaikat	
Aluevaraus	Rakennuspaikkamäärä
AO-4	132
RA-6	0
AO-4, RA-6	10
Yhteensä	162
Kaikki rakennuspaikat	
Rakennuspaikkamäärä	
Olemassa olevat	570
Uudet	162
Kaikki yhteensä	732

Kaavassa osoitettavista uusista rakennuspaikoista 136 sijoittuu kyläalueille (at) ja 29 kyläalueiden ulkopuolelle. Olemassa olevista rakennuspaikoista 335 sijoittuu kyläalueille (at) ja 238 kyläalueiden ulkopuolelle.

Alla olevassa taulukossa on lueteltu kaikki aluevaraukset, joille voidaan myöntää suoria rakennuslupia, näille alueille tällä hetkellä sijoittuva toiminta ja rakentamisen määrä sekä alueille kaavassa osoitettava rakennusoikeus.

P	
Kiinteistöt	297-413-3-68, 297-424-2-51, 297-413-3-105
Alueelle sijoittuva toiminta	Ilveskasino
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Tanssilava
Rakentamisen määrä (k-m ²)	1346
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	1500
P	
Kiinteistö	297-424-2-7
Alueelle sijoittuva toiminta	Seurantalo Valoharju
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Seurantalo, talousrakennus, saunarakennus
Rakentamisen määrä (k-m ²)	521
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	600

P, AM-3	
Kiinteistö	297-435-4-41
Alueelle sijoittuva toiminta	Heikkisen kukkatarha
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Omakotitalo, 4x kasvihuone, myymälähalli, navetta, muu maa- ja metsätalouteen liittyvä rakennus
Rakentamisen määrä (k-m ²)	2776
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	3500
P, PY	
Kiinteistö	297-435-44-8
Alueelle sijoittuva toiminta	Päiväkotitoiminta
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Päiväkotitoiminta, talousrakennus
Rakentamisen määrä (k-m ²)	436
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	500
P, TY	
Kiinteistö	297-435-5-39
Alueelle sijoittuva toiminta	Pellessmäen autohuolto
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Korjaamorakennus
Rakentamisen määrä (k-m ²)	464
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	500
P, TY	
Kiinteistö	297-435-36-1
Alueelle sijoittuva toiminta	Pellessmäen autohuolto
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Korjaamorakennus

Rakentamisen määrä (k-m ²)	441
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	500
P, TY	
Kiinteistö	297-435-44-5
Alueelle sijoittuva toiminta	Rakentamaton kiinteistö
Alueelle sijoittuvat rakennukset	-
Rakentamisen määrä (k-m ²)	-
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	1500
PY	
Kiinteistö	297-435-5-6
Alueelle sijoittuva toiminta	Vehmasmäen koulu
Alueelle sijoittuvat rakennukset	2x koulurakennus, omakotitalo
Rakentamisen määrä (k-m ²)	1970
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	2500

P, AM-3	
Kiinteistö	297-435-2-42
Alueelle sijoittuva toiminta	Kuopion eläinpuisto
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Hevostalli, muu eläinsuoja, muu kokoontumisrakennus, turkiselänrakennus, 3x muu maa- ja metsätalousrakennus, muu myymälärakennus, ravintolarakennus, navetta
Rakentamisen määrä (k-m ²)	1634
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	2000
EH	
Kiinteistö	297-435-3-88
Alueelle sijoittuva toiminta	Vehmasmäen hautausmaa
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Kappelirakennus, talousrakennus
Rakentamisen määrä (k-m ²)	349
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	500
TY	
Kiinteistö	297-435-3-93
Alueelle sijoittuva toiminta	Marjavesi Oy, juomien valmistus
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Elintarviketeollisuuden tuotantorakennus
Rakentamisen määrä (k-m ²)	959
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	1000
ET	
Kiinteistö	297-435-19-21
Alueelle sijoittuva toiminta	Tietoliikennemasto
Alueelle sijoittuvat rakennukset	-
Rakentamisen määrä (k-m ²)	-
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	100
ET	
Kiinteistö	297-435-19-22
Alueelle sijoittuva toiminta	Kuopion radio- ja tv-asema
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Tietoliikenteen rakennus, talousrakennus

Rakentamisen määrä (k-m ²)	1774
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	2000
ET	
Kiinteistö	297-424-1-28
Alueelle sijoittuva toiminta	Sähköasema
Alueelle sijoittuvat rakennukset	Sähköasema
Rakentamisen määrä (k-m ²)	41
Kaavassa osoitettava rakennusoikeus (k-m ²)	100

4.8 Asemakaavoitettavat alueet

Kaava-alueelle sijoittuu useampi alue, joiden toteuttaminen osayleiskaavassa osoitetussa laajuudessa tai muutoin laajemmassa mittakaavassa edellyttää asemakaavoitusta:

- Kurkimäen taajaman pohjoispuolelle sijoittuvat pientaloalueet (AP)
- Kurkimäen taajaman länsipuolelle sijoittuvat pientalorakentamisen reservialueet (AP/res)
- Kurkimäen taajaman eteläpuolelle sijoittuvat pientalorakentamisen reservialueet (AP/res)
- Kurkimäen taajaman ja rautatien itäpuolelle sijoittuvat TY, P, SE-alueet.
- Kurkimäen taajaman ja rautatien itäpuolelle sijoittuva rautatiehen liittyvien toimintojen reservialue (LR, TY, P/res)
- Valtatie 5:n ja Ritisenlahti-tien risteyskohtaan sijoittuvat työpaikka-alueet (TP).
- Valtateiden 5 ja 9 risteyskohdan pohjoispuolelle sijoittuvat teollisuus- ja työpaikka-alueet (T, TP).
- Kurkimäentielle rautatien itäpuolelle ja vitostien länsipuolelle sijoittuva työpaikkatoimintojen reservialue (TP/res)
- Vitostien ja Valtatie 5:n väliin kaava-alueen pohjoisosaan sijoittuva työpaikkatoimintojen reservialue (TP/res)
- Valtatie 5:n itäpuolelle kaava-alueen pohjoisosaan sijoittuva työpaikkatoimintojen reservialue (TP/res)

Kaikki edellä mainitut alueet ovat AKL 51 §:ssä tarkoitettuja alueita, joilla maankäytön ohjaus-tarve edellyttää asemakaavan laatimista, jos alueita lähdetään toteuttamaan osayleiskaavassa osoitetussa laajuudessa tai muutoin laajemmassa mittakaavassa. Asemakaavan laatimistarve määrittynyt joka tapauksessa AKL 51 §:ssä esitetyn perusteella.

Kurkimäen taajaman asemakaavoitetun alueen välittömään läheisyyteen osoitettavat AP- ja AP/res-alueet sekä TY, P, SE- ja LR, TY, P/res -alueet käytännössä laajentavat asemakaavoitettua aluetta, jolloin oikea suunnitteluväline on asemakaava. Valtateiden varteen osoitettavat työpaikka- ja teollisuusalueet (TP & T, TP ja TP/res) ovat pinta-alaltaan laajoja, niiden toteuttaminen edellyttää muun ohella verrattain merkittäviä liikennejärjestelyjä ja niiden mahdollistama rakentaminen on todennäköisesti mittakaavaltaan ja ympäristövaikutuksiltaan ympäristöstään selvästi poikkeavaa. Alueiden mahdollista toteuttamista ei ole vielä osayleiskaavaa laadittaessa tarkemmin suunniteltu. Alueita lähdetään suunnittelemaan tarkemmin, jos niiden käyttöönnotolle on tarve.

4.9 Luonnonympäristö

Perustetut luonnonsuojelualueet osoitetaan aluevarausmerkinnällä SL. Muut luonnonympäristön kannalta huomionarvoiset alueet osoitetaan osa-aluemerkinnällä luo. Osa-aluemerkinnät jaetaan luo-1, luo-2, luo-3 ja luo/luo-2-merkintöihin kohteisiin sijoittuvien luontoarvojen perusteella.

luo

Merkintää käytetään ainoastaan luo-2-merkinnän yhteydessä. Merkintä ilmaisee sen, että osayleiskaavassa luo/luo-2-merkinnällä osoitetuille alueille sijoittuu myös muita luontoarvoja kuin direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Muut luontoarvot voivat olla esimerkiksi uhanalaisia luontotyyppejä. Kivijärvelle sijoittuu erityisen monipuolista linnustoa, mikä ilmaistaan kaavassa osoitettavalla luo-merkinnällä.

luo-1

Merkinnällä osoitetaan asemakaavoitetulle tai asemakaavoitettavalle alueelle sijoittuvat luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:ssä tarkoitettujen eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikat. Osayleiskaavassa ei osoiteta näille alueille muuttuvaa maankäyttöä.

luo-2

Merkinnällä osoitetaan asemakaavoitettujen tai asemakaavoitettavien alueiden ulkopuolelle sijoittuvat luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:ssä tarkoitettujen eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikat. Kaavassa osoitettavat luo-2-merkinnät jakaantuvat siten, että Kivijärven luo-2-merkintä osoittaa alueen, jolle sijoittuu viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Muille luo-2-merkinnällä osoitettaville alueille sijoittuu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Liito-orava

Valtaosa kohteista sijoittuu alueille, joille ei osoiteta muuttuvaa maankäyttöä ja joilla alueen pääkäyttötarkoitus on maa- ja metsätalous. Seututien 553 itä- ja länsipuolille sijoittuvista luo-2-osa-aluemerkinnöin osoitetuista kohteista kolme sijoittuu osittain rakentamiseen varatulle alueelle (AO-4 ja EH). Näissä tapauksissa kyse on olemassa olevien omakotitalojen rakennuspaikoista sekä Vehmasmäen hautausmaan ympäristöstä. Myös Joentörmäntien ja Sotkanniemi-tien varsille sijoittuville AO-4-alueille, joille osoitetaan myös luo-2-merkintä, sijoittuu olemassa olevan omakotitalon rakennuspaikka.

Osayleiskaavassa osoitetaan ainoastaan yksi luo-2-osa-aluemerkinnällä osoitettava kohde, joka sijoittuu selvästi muuttuvan maankäytön alueelle. Vt 5:n ja Ritisenlahti-tien risteuksen lounaispuolelle sijoittuva kohde sijoittuu osayleiskaavassa osoitettavalle TP-alueelle. Osayleiskaavassa osoitettujen TP-alueiden mahdollisen toteutuksen tulee kuitenkin perustua asemakaavoitukseen, jolloin kohde tulee huomioon otetuksi osana tarkempaa suunnittelua.

Viitasammakko

Viitasammakkoa havaittiin Kivijärvellä suoritettun maastokäynnin yhteydessä keväällä 2024. Havaintoja tehtiin sekä järven etelä- että pohjoispäässä. Valtaosa Kivijärvestä osoitetaan kaavassa luo/luo-2-osa-aluemerkinnällä.

luo-3

Merkinnällä osoitetaan metsälain 10 §:ssä tarkoitetut erityisen tärkeät elinympäristöt, vesilain (587/2011) 2 luvun 11 §:ssä tarkoitetut vesiluontotyytit tai näitä vastaavat suojelunarvoiset luontokohteet. Kaupungin omistamille maille sijoittuvia kuvioita on lisätty kaavakartalle kaupunginvaltuuston 20.5.2024 hyväksymän luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman (LUMO-ohjelma) kirjausten perusteella. LUMO-ohjelmassa todetaan, että arvokkaat luontokohteet, kuten uhanalaisten ja harvinaisten lajien elinympäristöt ja uhanalaiset luontotyytit osoitetaan kaavoissa suojeluvarauksin tai luo-merkinnöin.

Kaavaselostuksen kohdassa 2.3.6 Arvokkaat luontokohteet käydään läpi kaavakartalla osoitettavat luo-3 ja luo/luo-2-alueet. Osa-alue ja kuvionumero viittaavat luontoselvityksen osa-aluejakoon ja kuvionumerointiin. Lisäksi kaavassa on osoitettu luo-3-merkinnällä kaupungin maille sijoittuvia kuvioita, jotka sijoittuvat vuonna 2018 laaditun luontoselvityksen osa-alueiden ulkopuolelle ja joilla on havaittu uhanalaisia luontotyyppisiä kevään 2024 maastokäynneillä. Niiden osalta kuvionumerointi perustuu kaupungin maille sijoittuvien metsävarakuvioiden numerointiin. Jokaisen kuvion osalta esitetään lisäksi lyhyt kohteen kuvaus ja uhanalaisuusluokka. Kivijärven laaja luo/luo-2-alue ei noudattele luontoselvityksen kuviorajauksia mutta sijoittuu kokonaisuudessaan luontoselvityksen osa-alueelle 9.

4.10 Kulttuuriympäristö

4.10.1 Rakennettu kulttuuriympäristö

Kaava-alueella on useita rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita, joita on osoitettu yleiskaavassa kohdemerkinnöillä SR ja aluemerkinnöillä sr. Kohdemerkinnöillä osoitetaan yksittäisiä rakennuksia ja aluemerkinnöillä laajempia kokonaisuuksia. Merkinnät on myös jaettu siten, että osa merkinnöistä viittaa asemakaavoitetuille tai asemakaavoitettaville alueille sijoittuviin kohteisiin tai alueisiin ja osa taas kohteisiin, jotka sijoittuvat asemakaavoitettujen tai asemakaavoitettavien alueiden ulkopuolelle. Lisäksi Vehmasmäen hautausmaan alueella käytetään alueen kulttuurihistorialliset arvot ilmaisevaa /s-osa-aluemerkintää. Osayleiskaavassa käytetään seuraavia rakennetun kulttuuriympäristön kohteita koskevia kohde- ja aluemerkintöjä.

SR-1 Rakennussuojelukohde

Merkinnällä osoitetaan rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, jotka tulee suojella.

Osayleiskaavassa SR-1-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäen asemarakennus.

SR-2 Säilytettävä rakennus

Merkinnällä osoitetaan asemakaavoitetulle tai asemakaavoitettavalle alueelle sijoittuvat kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti tai kaupunkikuvallisesti arvokkaat kohteet, jotka tulee ainakin arvokkaimmilta osiltaan säilyttää.

Osayleiskaavassa SR-2 merkinnällä osoitetaan:

- Asemanseudulle sijoittuva vesitorni.
- Asemanseudulle sijoittuva tavara-asema/makasiini.
- Asemanseudulle sijoittuva aitta.
- Asemanseudulle sijoittuva rautatieläisten asuinrakennus.
- Kurkimäen vuonna 1913 valmistunut koulu.

SR-3 Rakennus, joka pyritään säilyttämään

Merkinnällä osoitetaan asemakaavoitetulle tai asemakaavoitettavalle alueelle sijoittuvat kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti tai kaupunkikuvallisesti arvokkaat rakennukset, jotka tulisi säilyttää.

Osayleiskaavassa SR-3-merkinnällä osoitetaan:

- Asemanseudulle sijoittuva osuusmeijeri.
- Päivärinne.

SR-6 Rakennussuojelukohde

Merkinnällä osoitetaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet, joiden alueelle sijoittuvia rakennuksia ja rakennelmia ei saa purkaa, eikä niiden ulkoasua saa muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne turmeltuu.

Osayleiskaavassa SR-6-merkinnällä osoitetaan:

- Entinen yleisradioasema.
- Seurantalo Valoharju.
- Vehmasmäen koulu.

sr-6 Rakennussuojelualue

Merkinnällä osoitetaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi katsottavat pihapiirit, joille sijoittuvia rakennuksia ja rakennelmia ei saa purkaa, eikä niiden ulkoasua saa muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne turmeltuu.

Osayleiskaavassa sr-6-merkinnällä osoitetaan:

- Niemelän tila ja pihapiiri.
- Kurkimäen tila ja pihapiiri.
- Sulkupuron tila ja pihapiiri.
- Pekkalan tila ja pihapiiri.

- Pietilän tila ja pihapiiri.

sr-2 Säilytettävä alue

Merkinnällä osoitetaan Kurkimäen rautatieaseman ympäristö. Osa-aluemerkinnän rajausta perustuu kyseisellä alueella voimassa olevassa asemakaavassa osoitettuun /s-11-merkintään.

Osayleiskaavassa sr-2-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäen rautatieaseman ympäristö.

/s Alue, jolla ympäristö säilytetään

Merkinnällä osoitetaan kulttuurihistoriallisia arvoja omaavat alueet, joiden arvokkaimpia piirteitä pyritään vaalimaan. Alueet osoitetaan osa-aluemerkinnällä.

Osayleiskaavassa /s-merkinnällä osoitetaan:

- Vehmasmäen hautausmaa.

Seuraavassa kaavassa osoitettavat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet lyhyesti kuvattuna. Kuvaukset ja rakennusten kuvat on otettu rakennetun ympäristön inventointitiedon hallintaan käytettävästä KIOSKI-sovelluksesta. Kohteiden kuvat on ottanut Aada Mustonen rakennusinventoinnin päivityksen yhteydessä.

1. Kurkimäen asemarakennus (SR-1)

Kurkimäen asemarakennus on rakennettu vuonna 1908. Kurkimäki on toiminut asemapaikkana kuitenkin jo Savon radan valmistuttua vuonna 1889. Rakennus sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle. Asemakaavassa rakennus on osoitettu merkinnällä sr-26 ja lisäksi se sijoittuu kaavassa osoitetulle /s-11-alueelle. Kohde on arvokas myös maakunnallisesti.

Kuva 4. Kurkimäen asemarakennus.

2. Vesitorni (SR-2)

Asema-alueen Kurkimäentiehen rajoittuvaan päähän sijoittuva, 1930-luvun alussa työllisyystöinä tehty tiilinen vesitorni, jonka ylärakenteet ovat vuodelta 1960. Rakennus sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle. Asemakaavassa rakennus on osoitettu merkinnällä sr-26 ja lisäksi se sijoittuu kaavassa osoitetulle /s-11-alueelle.

Kuva 5. Vesitorni.

3. Tavara-asema/makasiini (SR-2)

Vuonna 1889 valmistunut hirsirunkoinen tavara-asema/makasiinirakennus. Rakennus sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle ja kaavassa osoitetulle /s-11-alueelle.

Kuva 6. Tavara-asema/makasiini.

4. Aitta (SR-2)

Vuonna 1889 valmistunut hirsirunkoinen aittarakennus. Rakennus sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle. Asemakaavassa rakennus on osoitettu merkinnällä sr-26 ja lisäksi se sijoittuu kaavassa osoitetulle /s-11-alueelle.

Kuva 7. Aitta.

5. Rautatieläisten asuinrakennus (SR-2)

Rakennus on toiminut VR:n sähköttäjien (kirjurien) ja asemamiesten asuntona. Rakennettu ilmeisesti 1900-luvun alussa. Pihassa ilmeisesti samanikäisiä, kohtalaisessa kunnossa olevia lohkokivi-perustaisia ulkorakennuksia ja 1956 rakennettu hirsisauna. Rakennus sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle. Asemakaavassa rakennus on osoitettu merkinnällä sr-26 ja lisäksi se sijoittuu kaavassa osoitetulle /s-11-alueelle.

Kuva 8. Rautatieläisten asuinrakennus.

6. Osuusmeijeri (SR-3)

Myllykiventien varressa, asema-alueen ja Laukaanjoen liepeillä, on tiilinen melko huonokuntoinen myllyrakennus ilmeisesti vuosisadan vaihteen tienoilta. Rakennus on toiminut alun perin mahdollisesti vain meijerinä, mutta ainakin jo vuonna 1918 se on toiminut Kurkimäen osuusmeijerin höyrymyllynä. Rakennus sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle ja kaavassa osoitetulle /s-11-alueelle.

Kuva 9. Osuusmeijeri.

7. Kurkimäen vanha koulu (SR-2)

Koulurakennus ilmentää oman aikansa koulurakentamisen ihanteita ja sekä Kurkimäen historiaa ja kehitystä. Vanha koulurakennus on rautatieaseman rakennusten ohella kylän merkittävimpiä vanhoja rakennuksia.

Kuva 10. Kurkimäen vanha koulu vuodelta 1913.

8. Päivärinne (SR-3)

Ilmeisesti noin vuonna 1900 valmistunut taitekattoinen päärakennus. 1990-luvun alun jälkeen ikkunat on muutettu takaisin perinteisen mallisiksi. Omistajan mukaan rakennuksen länsipääty on tehty laajennuksena 1970-luvulla. Laajennus on sopeutettu rakennuksen tyyliin saumattomasti, ja on havaittavissa lähinnä erilaisessa kattopellin rytmityksessä ja kivijalassa. Rakennus sijoittuu asemakaavassa osoitetulle AP-alueelle.

Kuva 11. Päivärinne.

9. Niemelä (sr-6)

Niemelän tila sijaitsee idyllisellä paikalla Laukaanjärven itäpuolella peltojen ympäröimänä. Hyvin säilynyt vanha ja yhtenäinen pihapiiri on maisemallisesti arvokas. Rakennukset ovat säilyneet hyvässä kunnossa. Perinteistä tyyliä mukaillen remontoitu päärakennus ilmeisesti vuodelta 1905. Ulkorakennuksia, kivinavetta vuodelta 1915 ja hieman nuorempia varastorakennuksia.

Kuva 12. Päärakennuksen kaakkoispääty ja lounaissivu.

10. Kurkimäki (sr-6)

Alun perin tilan päärakennus on sijainnut riihen kohdalla. Tilalla tapahtuneen suuren tulipalon jälkeen seuraava väliaikainen päärakennus on rakennettu nykyisen päärakennuksen ja vilja-aitan välimaastoon, kunnes nykyinen päärakennus vuonna 1935 valmistui. Myös muu pihapiirin rakennuskanta on 1930-luvulta, tien varressa kauempana sijaitsevat riihi ja puimala vanhempia. Lato on ilmeisesti ainoa tulipalossa säilynyt rakennus.

Kuva 13. Päärakennuksen lounainen pääjulkisivu.

11. Sulkupuro (sr-6)

Pienten peltoaukioiden ympäröimä pihapiiri viitostien vieressä. Keskellä pihaa kivistä tehty maa-kellari, joka tehty ennen 1930-lukua. Hieman vanhan pihapiirin ulkopuolella 1962 rakennettu asuinrakennus ja navetan takana 1950-luvun ajokalukatos.

Nykyinen tila käsittää noin puolet vuoden 1793 isojaossa muodostetusta tilasta Pellesmäki 1. Ennen vuotta 1905 Pellesmäki kirjoitettiin muodossa ”Pellosmäki”, ja se oli sekä tilan, kylän, että Sulkupuron tilan erään osan nimi.

Kuva 14. Sulkupuron tilan päärakennus.

12. Entinen yleisradioasema (SR-6)

Asuinrakennukseksi muutettu funkistyylinen entinen yleisradioasema sijaitsee Ritisenlahden pohjoispuolella Valtatie 5:n läheisyydessä. Pihapiiriin kuuluu asuinrakennuksen lisäksi pitkänmallinen autotallirakennus sekä vanhan seppä Tuhkasen pajan kivijalan rauniot.

Vuonna 1942 valmistuneen funkistyyllisen yleisradioasemarakennuksen suunnitteli Rakennushallituksessa arkkitehtina toiminut Eino Schroderus. Tätä ennen hän oli suunnitellut yleisradioasemat myös Turkuun, Vaasaan ja Ouluun sekä Yleisradiotalon Helsinkiin. Radiotalojen suunnittelussa hän sovelsi opintomatkoillaan radiotaloista kerättyjä tietoja. Kuopion asemarakennus oli maan kolmanneksi suurin Lahden ja Turun jälkeen.

Kuva 15. Entinen yleisradioasema.

13. Valoharju (SR-6)

Vuonna 1905 perustetun nuorisoseuran 1908 valmistunut talo. Piirustukset on tehnyt opettaja J. B. Airaksinen. Rakennus on saneerattu useita kertoja. Vuonna 1935 kirvesmies Pekka Räsänen on laatinut laajennus- ja muutospirustuksen, jonka mukaan talo on remontoitu. 1950-luvun puolivälissä on laajennettu näyttämötilaa. Vuosina 1967–1968 on uusittu sisätiloja. Peltikatto on vuodelta 1978. Viimeisin remontti vuodelta 1985, jolloin mm. ikkunat uusittu perinteistä tyyliä mukaillen, vuoraus uusittu ja vintille toiseen päähän tehty vahtimestarin asunto. Rakennuksella voidaan nähdä keskeisen sijaintinsa vuoksi myös maisemallista arvoa ja harvinaistuvan rakennustyyppinsä vuoksi muutoksista huolimatta myös rakennushistoriallisia arvoja.

Kuva 16. Valoharju.

14. Vehmasmäen kappeli ja hautausmaa (EH/s)

Vehmasmäen kappelin on alun perin suunnitellut Suomen varhaisiin ja merkittävimpiin naisarkkitehteihin kuuluva Elsi Borg. Hän tuli tunnetuksi erityisesti kirkollisten rakennusten sekä Helsingin lastenlinnan suunnittelusta. Kappeli rakennettiin vuonna 1956. Kappeliin 1980-luvulla tehdyt laajennus- ja muutostyöt ovat kuitenkin muuttaneet rakennuksen ilmettä huomattavasti, vaikka vanhan kappelin alkuperäinen hahmo on yhä näkyvissä.

Kuva 17. Vehmasmäen kappeli.

15. Vehmasmäen koulu (SR-6)

Vuonna 1884 valmistuneen Vehmasmäen koulun on suunnitellut lääninarkkitehti Ferdinand Öhman. Koulu rakennettiin paikallisten tilanomistajien lahjoittamalle maalle Kuvemäelle, silloisen valtamaantien varteen. Se on yksi vanhimmista Pohjois-Savon kansakouluista, ja joistakin muutoksista huolimatta arkkitehtuuriltaan erityinen 1900-luvun alun kyläkoulujen joukossa. Kohde on arvokas myös maakunnallisesti.

Kuva 18. Vehmasmäen koulu.

16. Pekkala (sr-6)

Vuoraamaton, varsin vanhassa asussa oleva päärakennus ilmeisesti noin vuodelta 1900. Kaksi aitarakennusta. Rakennushistoriallisesti ja historiallisesti arvokas Pekkala on alueen harvoja perinteikkään ilmeen säilyttäneitä vanhoja pihapiirejä.

Kuva 19. Pekkalan tilan pihapiiriä.

17. Pietilä (sr-6)

Useassa vaiheessa rakennettu, perinteistä tyyliä noudattava päärakennus. Joitain vanhempia ulkorakennuksia. Päärakennuksen vanhin osa 1800-luvulta. Pohjoispuolen kammarit tehty vuonna 1913. Tuvan eteläpuoleinen pääty kengitetty vuonna 1928 kuudella hirsikerralla ikkunoiden alareunan tasalle. Taloa korotettu vuonna 1954. Vintille kaksi huonetta, portaikko kylmästä ulkoetelästä. Ikkunoiden paikkoja ja kokoja muutettiin. Vuosina 1987–89 talon ulkonäkö entisöitiin muistuttamaan 1920–1930-luvun asua. Peiterimavuoraus ja 6- sekä 9-ruutuiset ikkunat. Korjauksen suunnitteli arkkitehti Martti Itkonen, joka työskenteli tuolloin Alvar Aallon toimistossa.

Kuva 20. Pietilän tilan päärakennus ja pihapiiriä Pietiläntieltä katsottuna.

Kohteiden sijaintikartta on esitetty liitteessä 2.

4.10.2 Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaava-alueella on neljä muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä, muita kulttuuriperintökohteita sekä mahdollisia muinaisjäännöksiä. Kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet osoitetaan kaavakartalla kohdemerkintänä tai aluerajauksena. Mahdollisia muinaisjäännöksiä ei osoiteta kaavakartalla. Osayleiskaavassa käytetään seuraavia arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyviä kohde- ja aluemarkintöjä. Muinaisjäännösrekisterin mukainen tunnus esitetään suluissa jokaisen kohteen jälkeen.

SM Muinaismuistokohde

Merkinnällä osoitetaan pinta-alaltaan pienet muinaismuistolain tarkoittamat kiinteät muinaisjäännökset. Kohteiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu kajoaminen on kielletty.

Osayleiskaavassa SM-merkinnällä osoitetaan:

- Pellosmäen rajamerkki (1000035137)

sm Muinaismuistoalue

Merkinnällä osoitetaan pinta-alaltaan laajemmat muinaismuistolain tarkoittamat kiinteät muinaisjäännökset. Kohteiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu kajoaminen on kielletty.

Osayleiskaavassa sm-merkinnällä osoitetaan:

- Kainuuntie 2 (1000035153)
- Kainuuntie 3 (1000035154)
- Kainuuntie 4 (1000035155)

S-2 Suojelukohde, muu arkeologinen kulttuuriperintökohde

Merkinnällä osoitetaan pinta-alaltaan pienet muut kulttuuriperintökohteet.

Osayleiskaavassa S-2-merkinnällä osoitetaan:

- Vehmasmäen mylly (1000035139)

s-2 Suojelualue, muu arkeologinen kulttuuriperintökohde

Merkinnällä osoitetaan pinta-alaltaan laajemmat muut kulttuuriperintökohteet.

Osayleiskaavassa s-2-merkinnällä osoitetaan:

- Kurkimäki Savon rata (1000035140)
- Kainuuntie 1 (1000035152)

Seuraavat kaava-alueelle sijoittuvien arkeologisen kulttuuriperinnön kohteiden kuvaukset ovat Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta.

Pellosmäen rajamerkki

Halkaisijaltaan n. 30 cm kivistä kasattu kivikasa, jonka muoto peittyy suurimmaksi osaksi tiheään kasvustoon, mutta on yhdeltä puoleltaan esillä suorahkona seinämänä. Kasassa ei esiinny pystykiveä, eikä sen näkyvillä pinnoilla ole merkintöjä. Kasa on muotona kuitenkin ympäristöstään selvästi poikkeava ja ihmisen tekemä. Sen pisin halkaisija on n. 3 m. Alueelta on kaadettu muutamia vuosia takaperin puita, ja paikka on nykyisin tiheänä vesakkona. Kivikasan päältä on kaadettu myös täysimittainen havupuu.

Röykkiö on jokseenkin täsmälleen paikalla, johon on vuoden 1783 Pellosmäen isojakokartalle merkitty ”En gammal råsten”. On syytä olettaa, että kyseessä on tämä kiviraunio.

Kainuuntie 2,3 ja 4

Kainuuntie on ollut Itä-Suomen keskeinen valtaväylä ilmeisesti jo 1600 luvulta lähtien. Vanha ratsutie rakennettiin ja levennettiin kärrykelpoiseksi Kustaa III:n toimesta 1700-luvun lopulla. Suomen viimeinen kuningas Kustaa IV Adolf on matkustanut tätä tietä Leppävirran kautta Kuopioon 1800-luvun alussa. Tästä matkasta tie sai paikkakuntalaisten puheissa nimen ”Kuninkaantie”. Tietä on nimetty alueella Kainuuntieksi ja Kuninkaantieksi.

Tie Kuopiosta Leppävirralle uusittiin täydellisesti 1957–1967. Sitä ennen tielinja on kulkenut aina-kin 1920-luvun lopulle asti jokseenkin tarkalleen 1700-luvun lopun tien linjauksen kohdalla, todennäköisesti vastaten myös varhaisempaa tien linjausta. Tielinja on 1700-luvulla kulkenut Kuopiosta Juvan kautta Mikkeliin haarautuen Juvan pohjoispuolelta Rantasalmen kautta Savonlinnaan sekä Juvan kirkolla myös Puumalan kautta Viipuriin. Tietä ovat kulkeneet myös sekä Ruotsin että Venäjän sotajoukot Suomen sodassa v. 1808–1809.

Kainuuntie 2

Vitostien (vanha vt 5, nyt Vitostie -niminen) itäpuolella on hyvin säilynyt, noin 120 m pituinen pätkä vanhaa Kainuuntietä. Tältä osin tie on täysin metsittynyt ja tienpohjasta kasvaa puita ja pensaita. Tie on noin 7 m leveä ja sen reunoilla on penkat ja paikoin ojat. Vuosien 1971 ja -86 peruskartoilla kyseinen osuus on merkitty kärrypoluksi, joka pohjoispäässä liittyy Vitostiehen. Vuoden 1986 jälkeen Vitostien pientareita on leikattu, jolloin osa vanhan Kainuuntien pohjoispäästä (tällä osuudella) on leikkautunut pois.

Kainuuntie 3

Vitostien itäpuolella, Sulkupuron talon eteläpuolella on noin 100 m pituinen hyvin säilynyt pätkä vanhaa Kainuuntietä. Tie on noin 7 m leveä ja sen reunoilla on penkat ja ojat. Tienpätkä hiipuu etelässä pensaikkoon, jossa se ei enää ole hahmotettavissa. Vuosien 1971 ja -86 peruskartoilla kyseistä tienpätkää ei ole hahmotettavissa, joten se lienee jäänyt pois käytöstä myös maa- ja metsätalouskäytöstä ennen 1970-lukua.

Kainuuntie 4

Vitostien länsipuolella on noin 200 m pituinen hyvin säilynyt pätkä vanhaa Kainuuntietä. Tien leveys on noin 7 m ja sen laidoilla penkat ja paikoin ojat. Ympäristö on sekametsää. Vuosien 1971 ja -86 peruskartoilla tielinjan kohdalla on tilusraja. Kyseinen tieosuus on siis jäänyt pois käytöstä ennen 1970-lukua.

Kohteiden sijaintikartta on esitetty liitteessä 2.

4.11 Virkistys- ja liikunta-alueet sekä reitistöt

Osayleiskaavassa ulkoilureitit osoitetaan olevan tilanteen mukaisesti. Kurkimäen taajaman asemakaavoitetun alueen pohjoispuolelle sijoittuu Kurkimäen valaistu kuntorata. Vehmasmäessä valaistu kuntorata sijoittuu Kuvemäen lähiympäristöön. Sekä Kurkimäen että Vehmasmäen kuntorata toimii myös hiihtolatuna talvella. Kumpikin näistä osoitetaan osayleiskaavassa ohjeellisena ulkoilureittinä.

Kurkimäen taajaman länsipuolelle, Laukaanjärven pohjoisrannalle sijoittuva kaupungin ylläpitämä uimaranta sekä Iso Kojärven kaakkoispäätyyn sijoittuva uimapaikka osoitetaan osayleiskaavassa urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi (VU).

4.12 Liikenne

Osayleiskaava-alueen liikenneverkko osoitetaan olevan tilanteen mukaisesti. Kaavassa ei osoiteta uusia tie- tai katu yhteyksiä tai yhteystarpeita. Kaavassa ei myöskään osoiteta uusia kävely- ja pyöräilyväyliä tai yhteystarpeita. Liikenteellisen toimivuuden osalta yleiskaavaluonnoksen mukainen maankäyttö voidaan Kurkimäen asemakaava-alueella toteuttaa nykytilan mukaisilla liittymäratkaisuilla Kurkimäentien osalta. Kyläalueille osoitetut uudet rakennuspaikat eivät myöskään aiheuta haittaa osayleiskaava-alueen liikenteelliselle toimivuudelle.

Liikenneselvityksen mukaan osayleiskaavan laaja teollisuus- ja palvelualueiden toteutuminen kokonaisuudessaan edellyttää uuden Pellesmäen eritasoliittymän toteuttamista valtatie 5 ja maantie 16273 (Ritisenlahti) risteyskohtaan.

Alueelle sijoittuvista maanteistä valtatie 5 ja seututie 553 osoitetaan LT-aluevarauksilla. Muut alueelle sijoittuvat maantiet, jotka ovat yhdysteitä, osoitetaan yt/kk-merkinnällä.

Alueen kävely- ja pyöräilyväylät sijoittuvat pääosin Kurkimäen taajamaan ja sen itä- ja länsipuolille sekä Kurkimäentien ja seututien 553 varsille. Myös Vehmasmäen koulun läheisyyteen sijoittuu lyhyt osuus kävely- ja pyöräilyväylää, joka ulottuu aina seututielle 553.

Alueen itäosaan osoitetaan ohjeellinen moottorikelkkareitti. Linjaus noudattelee maakuntakaavan mukaista linjausta.

Paikallisliikenteen linja-autot kulkevat osayleiskaava-alueen lävitse valtatieltä 5, seututieltä 553 ja Kurkimäentietä pitkin. Pääosa alueen linja-autopysäkeistä sijoittuu Kurkimäen taajamaan sekä seututien 553 varrelle.

4.13 Yhdyskuntatekniikka

Suurjännitelinjat on osoitettu kaavakartalla viivamerkinnällä olevan tilanteen mukaisesti. Kaava-alueelle sijoittuu ainoastaan 110 kV-voimajohtoja. 400 kV-voimajohto kulkee kaava-alueen ohitse lännen puolelta. Alueelle sijoittuvat voimajohdot omistaa Savon Voima, Väylävirasto tai Fingrid.

Kaava-alueella on neljän eri vesilaitoksen verkostoja. Kurkimäen taajama on Kuopion Veden toiminta-alue. Etelä-Kuopion vesiosuuskunta toimii puolestaan radan itäpuolisella alueella, käsittäen muun muassa Vehmasmäen alueen. Pienempiä osuuskuntia alueella ovat Pellesmäen Vesi- huolto Oy ja Lievontien vesiosuuskunta. Pellesmäen vesihuolto toimittaa vettä Vehmasmäen ekoraitin alueella. Lievontien vesiosuuskunnalla on sekä vesijohto että viemäri Kurkimäen taajaman länsipuolella Lievontien varrella ja lähistöllä. Lievontien vesiosuuskunnan toiminta-alue ei ole vahvistettu.

Kaava-alueelle sijoittuu lisäksi Kuopion radio- ja tv-asema sekä tietoliikennemastoja.

4.14 Ympäristöhäiriöitä aiheuttavat tekijät

4.14.1 Melu

Kaava-alueella on useita melulähteitä. Laajimmille alueille vaikuttavat ovat moottoritie, muut maantiet sekä junarata. Moottoritien melu kantaa kauas ja rajoittaa paikoin esimerkiksi asuinrakentamista jopa 700 metrin päässä tiestä. Muiden maanteiden ja radan melurajoite ei ole yhtä laaja, mutta ulottuu kuitenkin useassa paikassa 50–150 metrin etäisyydelle maantiestä. Myös Kurkimäen puutavaran kuormauspaikan ympäristöön kantautuu melua, joka aiheutuu mm. raskaasta liikenteestä sekä koneiden ja laitteiden käytöstä ja liikkumisesta alueella.

55 dB päiväajan melualueet osoitetaan kaavassa sekä kaava-alueelle sijoittuvien maanteiden että rautatien osalta. Kaavassa osoitettavat melualueet perustuvat Kuopion vuoden 2022 meluselvityksen meluvyöhykkeisiin – maanteiden osalta ennustetilanteeseen vuodelle 2035 ja rautatien osalta ennustetilanteeseen vuodelle 2050. Kaavassa osoitettavia meluvyöhykkeitä on muokattu yleispiirteisemmäksi siten, että kaavassa osoitettava melualue kattaa laajemmat alueet kuin meluselvityksen mukaiset 55 dB päiväajan meluvyöhykkeet. Meluselvityksen meluvyöhykkeet esitetään liitteessä 8.

4.14.2 Pilaantuneet maat

Kaava-alueelle sijoittuu yhteensä 14 kappaletta maaperän tilan tietojärjestelmään (MATTI) sisältyvää kohdetta. Kaikkia kohteita ei ole tarkoituksenmukaista merkitä osayleiskaavaan. Kohteiden merkittävyys on arvioitu maaperän puhdistustarpeen ja nykyisen käyttötarkoituksen mukaan.

Osayleiskaavassa !-merkinnällä osoitetaan:

- Pellesmäen kyllästämö, kiinteistötunnus 297-424-3-0
- Pellesmäen Autohuolto, kiinteistötunnus 297-435-5-65
- Vehmasmäen puutarha, kiinteistötunnus 297-435-9-27
- Peltolan tila, kiinteistötunnus 297-435-3-84
- Heikkisen kukkatarha, kiinteistötunnus 297-435-4-41
- Kurkimäen aseman alue, kiinteistötunnus 297-871-1-14
- Kurkimäen kaatopaikka, kiinteistötunnus 297-413-21-6

4.14.3 Seveso-laitoksen konsultointivyöhyke

Seveso III -direktiivin mukaisen suuronnettomuusvaaraa aiheuttavan laitoksen konsultointivyöhyke osoitetaan osayleiskaavassa samalla rajauksella kuin tällä hetkellä valmisteilla olevassa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2. vaiheen kaavakartassa. Konsultointivyöhyke osoitetaan osayleiskaavassa sv-1-merkinnällä. Vyöhykkeen sisäpuolelle ei osoiteta uutta rakentamista, mutta alueelle jää 8 olemassa olevaa omakotitaloa sekä 4 olemassa olevaa vapaa-ajan asuntoa.

5 OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET

5.1 Arviointiperusteet ja menetelmät

Alueidenkäyttölain 9.1 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999, MRA) 1 § edellyttää, että kaavan perustana olevien selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Luvun 5.2 taulukossa arvioidaan sitä, miten osayleiskaavaratkaisu toteuttaa sille asetettuja tavoitteita. Tavoitevertailu jakaantuu valtakunnallisiin, seudullisiin ja Kuopion kaupungin tavoitteisiin.

Luvun 5.3 taulukossa arvioidaan näkökulmittain osayleiskaavaratkaisun vaikutuksia verrattuna nykytilanteeseen ja voimassa olevien yleiskaavojen vaikutuksiin.

5.2 Tavoitevertailu

Seuraavassa taulukossa on arvioitu osayleiskaavalle asetettujen tavoitteiden toteutumista verrattuna nykytilanteeseen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulevat huomioon otetuiksi myös maakuntakaavoituksen kautta.

Vertailu on tehty Kuopion kaupungin strategisessa maankäytössä viitteellisinä arvioina siitä, missä määrin suunnitelma toteuttaa asetettuja tavoitteita. Taulukon plussat ja miinukset eivät ole yhteismitallisia, vaan ne kuvaavat kunkin tavoitteen toteutumista erikseen.

Taulukon merkinnät:

++	Tavoite toteutuu
+	Tavoite toteutuu osittain
0	Tavoitteella ei ole vaikutusta
-	Tavoite ei toteudu

VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET		
Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen	Nykytila	Kaava
Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.	0	+
Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.	0	+
Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.	0	+
Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.	0	+
Tehokas liikennejärjestelmä		
Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.	0	+
Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.	0	0
Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	Nykytila	Kaava
Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.	0	++
Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.	+	+
Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.	0	+
Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.	0	+
Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.	0	0

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat	Nykytila	Kaava
Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.	0	0
Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.	0	+
Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.	+	++
Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.	0	+
SEUDULLISET TAVOITTEET		
Maakuntakaava	Nykytila	Kaava
Kaupunkiseudulla toimiva joukkoliikenne.	0	+
Yhdyskuntarakenteen eheys.	0	+
Elinkeino-, asunto- ja vapaa-ajan alueiden tulee muodostaa mahdollisimman toimiva ja kestävä kehityksen mukainen kokonaisuus, ottaen huomioon väestön ikääntyminen.	0	+
Asumiseen / taajamatoimintoihin alueita siten, että ne mahdollistavat alueiden toteutumisen myös pientalopainotteisena.	0	++
Virkistysalueiden yhtenäisyys ja yhteydet toisiinsa turvataan.	+	++
Kulttuuriympäristön vaaliminen sekä alueen merkittävien maisema-arvojen ja ominaispiirteiden säilymisen turvaaminen	0	++
Tieyhteyksien parantaminen.	0	0
Natura 2000 -kohteiden huomioiminen.	0	0
MAL-sopimus		
80 % uudesta asuinrakentamisesta osoitetaan ydinalueen vahvan joukkoliikenteen vyöhykkeelle.	0	-
KUOPION KAUPUNGIN TAVOITTEET		
Kuopion kaupungin strategia	Nykytila	Kaava
Vastataan väestönkasvusta aiheutuvaan asuntojen ja tonttimaan kysyntään.	0	+
Mahdollistetaan uuden alueen rakentaminen vaihteittain oikea-aikaisesti tarpeen mukaan.	0	+
Otamme maankäytönsuunnittelussa sekä metsien ja viheralueiden hoidossa huomioon luonnon monimuotoisuuden. Osoitetaan ja turvataan alueen arvokkaat luontokohteet ja varmistetaan alueen tärkeiden viheryhteyksien säilyminen.	+	++

Parannetaan kevyen- ja joukkoliikenteen olosuhteita, palvelutasoa, sujuvuutta sekä houkuttelevuutta lisäämällä.	0	0
Tunnistetaan ja otetaan huomioon ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit suunnittelu-prosessissa.	0	+
Parannetaan liikenteen sujuvuutta liikennesuunnittelun keinoin.	0	+

5.3 Vaikutusten arviointi

Seuraavassa taulukossa on arvioitu näkökulmittain osayleiskaavaratkaisun vaikutuksia verrattuna nykytilanteeseen ja voimassa olevien yleiskaavojen vaikutuksiin.

Näkökulma	Alueella toimitaan voimassa olevien yleiskaavojen mukaisesti	Osayleiskaavassa osoitettu rakentaminen on toteutunut
Kaupunkirakenne	Alueella ei ole kaupungin rakennuspaikkatarjontaa ja asemakaavatontit ovat vähissä. Yksityisten maanomistajien tontinmuodostus ratkaistaan sijoittamisluvun ja poikkeamis-päätöksin. Rakentaminen on hajanaista, suunnittelematonta ja reuna-alueille levi-täytyvää.	Alueen maankäyttö on raken-tamisen osalta tehostunut, mutta on silti haja-asutus-luonteista muualla kuin Kurki-mäen taajamassa. Alueen ra-kentaminen on ohjattu kylien keskusalueille ja mahdolli-suuksien mukaan kunnallis-tekniikan piiriin. Alueelle on muodostunut noin 200 uutta rakennuspaikkaa, mikä vah-vistaa aluetta, jossa on kaksi peruskoulua ja päiväkotia. Alue on toiminut varteenotet-tavana vaihtoehtona väljem-pää asumista etsiville pienta-lorakentajille.
Työpaikat	Alueelle voi syntyä uusia työ-paikkoja olevien kaavamer-kintöjen puitteissa.	Väestöpohjan lisääntyminen ja kaavan työpaikka-alueet luovat edellytyksiä yksityisille palveluille ja yritystoimin-nalle.
Palvelut	Alueella on kaksi koulua ja päiväkotia, Kurkimäen koulun yhteydessä kirjasto.	Palvelutarjonta ei todennä-köisesti muutu suuresti pel-kän omakotitalorakentamisen myötä. Mikäli valtatie 5 eri-tasoliittymä toteutuu, voi sen

		lähiympäristöön rakentua uutta palvelutarjontaa.
Asuminen, väestö	Asutus painottuu Kurkimäen asemakaava-alueelle. Laskennallisia rakennuspaikkoja on myös asemakaava-alueiden ulkopuolella, mutta ne vaativat myönteisen suunnittelutarveratkaisun ja/tai poikkeamispäätöksen ennen toteuttamista. Valtaosa olemassa olevista rakennuspaikoista sijoittuu keskeisille kyläalueille. Alueella on myös joitakin omarantaisia loma-asuntoja.	Alueelle on tullut huomattavasti uutta asutusta. Väestö on ikärakenteeltaan monipuolista. Alueelle on rakennettu uutta taajamaa sekä väljempää, kyläympäristöön istuvaa ja kunnallistekniikan piirissä olevaa pientaloasumista.
Luonnonympäristö ja rakennettu ympäristö		
Maisema- ja kaupunkikuva	Alueen maisemaa ovat muuttaneet ainoastaan metsänhoitotyöt ja kasvaneet metsät.	Alueen maisema on muuttunut vähäisesti uusilla rakennusalueilla. Rakennukset ovat sijoittuneet pääasiassa olemassa olevien rakennusten yhteyteen metsäisille alueille, mikä ei vaikuta alueen yleisilmeeseen.
Kasvillisuus	Kasvillisuuden ja arvokkaiden lajien säilymiselle ei ole ennalta arvattavia uhkia. Alueella on useita arvokkaita luontokohteita.	Alueen arvokkaat metsäalueet ovat säilyneet vaarantuneine kasvilajeineen. Luonnonympäristö on vähäisesti supistunut kylän tiiveimmin rakennetuilta alueilta, mutta vastaavasti yhtenäisiä metsäalueita säästyy alueilla, joille ei osoiteta kaavassa rakentamista.
Eläimistö	Alueella on uhanalaisista lajistoja.	Uhanalaisten lajien elinympäristöt ovat säilyneet ennallaan.
Pinnanmuodot	Alueella on vaihtelevia pinnanmuotoja ja metsäistä maastoa rakentamisalueiden ulkopuolella. Lisäksi alueella	Pinnanmuodot ovat säilyneet ennallaan. Rakentamisalueilla pinnanmuotoihin on tullut hyvin vähäisiä muutoksia.

	on jonkin verran maataloutta ja siihen liittyvää peltomaata.	
Ympäristön häiriötekijät	Alueen maantiet aiheuttavat melua, pölyä ja päästöjä. Myös rata sekä puutavaran kuormauspaikka aiheuttavat melua. Alueelle on pilaantuneita maa-alueita.	Ympäristön häiriötekijät ovat pääasiassa säilyneet ennallaan. Nämä on myös otettu huomioon kaavassa ja tullaan ottamaan huomioon kaavan perusteella luvittavassa rakentamisessa.
Kulttuuriympäristö, rakennus-suojelu ja muinaismuistot	Alueella on useita rakennus-suojelukohteita, yksi muinaismuistokohde sekä muita kulttuuriperintökohteita.	Kaavatyön yhteydessä laadittujen selvitysten perusteella arvokkaimmiksi arvioidut kohteet on osoitettu kaavassa ja ne ovat säilyneet. Alueen kulttuuriympäristö on säilyttänyt erityispiirteensä.
Liikenne		
Liikenneverkon toimivuus ja turvallisuus	Alueen pääyhteys on seututie 553 (Vanha Viitostie), jonka kautta ovat saavutettavissa Matkuksen, Petosen ja Kuopion keskustan palvelut.	Seututie 553 toimii edelleen alueen pääyhteytenä. Tilanne voi muuttua, mikäli eritasoliittymä toteutetaan. Tällöin alueelle ja alueelta pois suuntautuva liikenne tapahtuu suoraan moottoritien liittymän kautta. Liikenneturvallisuus-suunnitelman mukaisia parannuksia on tehty.
Ajoneuvoliikenne	Alueen pääväylät ovat Kurkimäentie ja seututie 553. Liikennemäärät vuoden 2022 tilanteessa ovat seututiellä 553 on n. 3000 ajoneuvoa / vrk (KVL) ja Kurkimäentiellä n. 1700 ajoneuvoa /vrk. Muutoin liikenneverkko koostuu pienemmistä yhdysteistä ja yksityisteistä.	Liikennemäärät ovat kasvaneet hieman uudisrakentamisen myötä lisääntyneen väestömäärän myötä.
Joukkoliikenne	Joukkoliikennevuoroja kulkee seututien 553 varrella muutamia päivittäin.	Joukkoliikenteen toimintaedellytykset paranevat hieman, mikäli lisärakentaminen johtaa kasvaviin väestömääriin alueella.
Kävely ja pyöräily	Kävely- ja pyöräilyväyliä sijoituu Kurkimäen taajamaan,	Kävely- ja pyöräilyväylät ovat pysyneet pääosin ennallaan.

	sen itä- ja länsipuolille sekä seututien 553 varsille.	
Yhdyskuntatekniikka	Asemakaavoitettu alue on Kuopion veden viemäroinnin ja vesijohdon piirissä. Käyttövesi on samoilla alueilla Kuopion Veden piirissä ja pohjoisosassa olevalla alueella toimii vesihuolto-osuuskunta. Alueella toimii myös useita vesiosuuskuntia.	Alueen kunnallistekniikka on laajentunut uusien rakennuspaikkojen piiriin. Viemäriverkon läheisyydessä olevat ja kaupungin maille osoitetut uudet rakennuspaikat on liitetty viemäreihin. Kyläalueiden ulkopuolella ja osin kyläalueilla on yksityisiä rakennuspaikkoja, jotka ovat osuuskunnan vesiverkossa ja jätevedet käsitellään rakennuspaikkakohtaisesti. Muutamia rakennuspaikkoja on myös kokonaan keskitetyn vesihuollon ulkopuolella.
Virkistys, ulkoilu	Alueen hiihtoladut, uimaranta, urheilukenttä ja ulkoilureitit ovat aktiivisessa käytössä.	Alueen hiihtoladut, uimaranta, urheilukenttä ja ulkoilureitit ovat edelleen aktiivisessa käytössä. Tavoitteellisia reittiyhteyksiä on osoitettu lisää.
Maanomistus	Maanomistusta on kaupungilla, seurakunnalla, valtiolla ja yksityisillä.	Maanomistus on säilynyt pääasiassa ennallaan.
Sosiaaliset vaikutukset		
Väestö	Uudisrakentaminen alueella on kohtalaista, mutta väestö vanhenee. Ikääntyvä väestönosa muuttaa hiljalleen lähemmäksi palveluita ja parempia liikenneyhteyksiä.	Väestömäärä alueella on kasvanut ja ikärakenne pysyy tasapainoisempana uusien rakennuspaikkojen myötä.
Terveys	Vesihuoltojärjestelmät ovat puutteelliset osalla kiinteistöistä.	Vesihuoltoverkosto on laajentunut ja valtaosa uusista rakennuspaikoista on liitetty vesijohto- ja viemäriverkkoon.
Liikkuminen	Liikkuminen on pääosin oman auton varassa.	Liikkuminen on edelleen pääasiassa oman auton varassa. Kasvava asukaspoija pitää yllä joukkoliikenteen edellytyksiä.

Talous ja palvelut	Alueella toimii yksityisyrittäjiä, kuten kukkatarha ja eläinpuisto sekä yksittäisiä asuinrakennusten yhteydessä toimivia yrityksiä. Kouluja ja päiväkoteja on kaksi.	Yritysten toimintaedellytykset ovat parantuneet asukasmäärän kasvun myötä.
--------------------	--	--

6 TOTEUTUS¹²⁶

Osayleiskaavassa osoitetuille Kurkimäen taajaman asumisen laajennusalueille on tarpeen laatia asemakaava ennen toteutusta, samoin työpaikka- ja teollisuusalueille. Yleiskaavassa osoitetut yksityisten maanomistajien rakennuspaikat ranta- ja kyläalueilla ovat toteutettavissa heti kaavan tultua voimaan ja rakentamisen toteutuminen riippuu pitkälti rakennuspaikkojen kysynnästä ja maanomistajien halukkuudesta toteuttaa näitä rakennuspaikkoja.

Kaupungin omistamat rakennuspaikat toteutetaan kysynnän mukaan vaiheittain. Kaupunki vastaa maillaan sijaitsevien rakennuspaikkojen tieyhteyksien ja vesihuollon toteuttamisesta ennen rakennuspaikan luovutusta. Toteutuksen etenemiseen vaikuttaa muun muassa tonttien kysyntä sekä maanhankintaneuvottelujen ratkaisut.

7 SUUNNITTELUVAIHEET

2018	Kaavoituskatsaus
19.1.2018	Työryhmäneuvottelu
21.2.2018	Aloituskokouksen viranomaisneuvottelu
9.4.–23.4.2018	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä
19.4.2018	Yleisötilaisuus Kurkimäessä
Kesät 2018 ja 2019	Luontoselvitys
Kesä 2018	Muinaisjäännösinventointi
Kesä 2018	Rakennusinventoinnin tarkastus
Kevät 2024	Päivityksiä luontoselvitykseen ja maastokäyntejä luo-kohteissa
27.5.2024	Työneuvottelu, kulttuuriympäristökohteet (ELY ja KUHMU)
19.5.2024	Kaupunkisuunnitteluryhmä
10.1.2025	Työneuvottelu, raakaluonnoksen läpikäynti (ELY)
28.5.2025	Kaupunkirakennelautakunta, osayleiskaavaluonnos

8 LÄHTEET

ELY-keskusten ylläpitämät kävelyn ja pyöräilyn väylät -karttapalvelu, ELY-keskukset.

[<https://ely.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=b77c3bee097a446da1c4f24fba187755>]

Erityisen tärkeät elinympäristökuviot, Suomen metsäkeskus. [<https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=a29ae4c4eb7240f0895d4ff93f04df1c>]

Keskeisen kaupunkialueen yleiskaava – Kiviharju, Hiltulanlahti, Vanuvuori, Kuopion kaupungin tekninen virasto, Kaavoitusosasto, Yleiskaavatoimisto. Voimaantulo 9.10.2001.

Kulttuurihistoriallisen rakennusinventoinnin päivitys, Aada Mustonen. Kuopion kaupunki, strateginen maankäyttö, 2018–2019.

Kulttuuriympäristön palveluikkuna, Museovirasto.

[<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>]

Kuopion kaupunkiseudun MAL-sopimus 2021–2031. [https://ym.fi/documents/1410903/40122839/Kuopion+seutu_MAL-sopimus_neuvottelutulos_230421.pdf/5ee475d7-50f0-8a90-a7fd-10533d77789f/Kuopion+seutu_MAL-sopimus_neuvottelutulos_230421.pdf?t=1619690001064]

Kuopio Kurkimäki muinaisjäänösinventointi 2018, Timo Jussila, Timo Sepänmaa, Hannu Poutiainen. Mikroliitti Oy, 2018.

Kuopion kaupunkiseutusuunnitelma 2030+. [<https://www.kuopio.fi/kuopionkaupunki/strategia-ja-kehittaminen/seutuyhteistyö/>]

Kuopion liikenneturvallisuussuunnitelma 2030. [<https://www.kuopio.fi/uploads/2023/02/kuopion-liikenneturvallisuussuunnitelma-2030-1.pdf>]

Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2024–2030.

[<https://www.kuopio.fi/asuminen-ja-ymparisto/luonto/luonnon-monimuotoisuus/luonnon-monomuotoisuus-ohjelma/>]

Kuopion maaseutuohjelma. [<https://www.kuopio.fi/kuopionkaupunki/strategia-ja-kehittaminen/ohjelmat-ja-suunnitelmat/kuopion-maaseutuohjelma-2022-2030/>]

Kuopion meluselvitys vuosille 2021 ja 2035. WSP Finland Oy, 23.6. 2022. [<https://www.kuopio.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparistonsuojelu/melu/kuopion-meluselvitykset-2022-2/>]

Kuopion seudun maakuntakaava. Pohjois-Savon liitto. Vahvistettu 3.7.2008.

Kuopion strategia vuoteen 2030. [<https://www.kuopio.fi/kuopionkaupunki/strategia-ja-kehittaminen/strategia/>]

Kuopion yleiskaava – Kurkimäki, Pellesmäki, Sotkanniemi, Kuopion kaupungin tekninen virasto, Kaavoitusosasto, Yleiskaavatoimisto. Vahvistettu 29.11.1994.

Kuopion yleiskaava – Kurkimäki, Pellesmäki, Vehmasmäki, yleiskaavan muutos, Kuopion kaupungin tekninen virasto, Kaavoitusosasto, Yleiskaavatoimisto. Voimaantulo 3.10.2007.

Kurkimäki-Pellesmäki-Vehmasmäki osayleiskaava, Kuopion kaupungin tekninen virasto, Kaavoitusosasto. Vahvistettu 24.7.1981.

Kurkimäen osayleiskaava-alueen luontoselvitys, Mira Sassi. Kuopion kaupunki, Ympäristönsuojelupalvelut, 13.9.2018.

Maaperän tilan tietojärjestelmä (MATTI).

Maaseudun arvokkaat rakennuskohteet, Etelä-Kuopio, Laaksonen, Tapio. Inventointi v. 1992, Pohjois-Savon liitto, Kuopion kaupunki, Yleiskaavatoimisto. YK 1995:2. Luonnos 29.6.1995.

Pohjois-Savon kaupan maakuntakaava. Pohjois-Savon liitto. Vahvistettu 1.6.2016.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2030. Pohjois-Savon liitto. Vahvistettu 7.12.2011.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 1. vaihe. Pohjois-Savon liitto. Voimaantulo 28.1.2019.

Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava. Pohjois-Savon liitto. Vahvistettu 15.1.2014.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe. Ehdotusvaiheen aineisto. Pohjois-Savon liitto. [<https://www.pohjois-savo.fi/maakuntakaavat-ja-liikenne/valmisteilla-olevat-maakuntakaavat.html>]

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaihe. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. [<https://www.pohjois-savo.fi/maakuntakaavat-ja-liikenne/valmisteilla-olevat-maakuntakaavat.html>]

Punaisen kirjan verkkopalvelu – Lajit. [<https://punainenkirja.laji.fi/>]

Punaisen kirjan verkkopalvelu – Luontotyypit. [<https://luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/>]

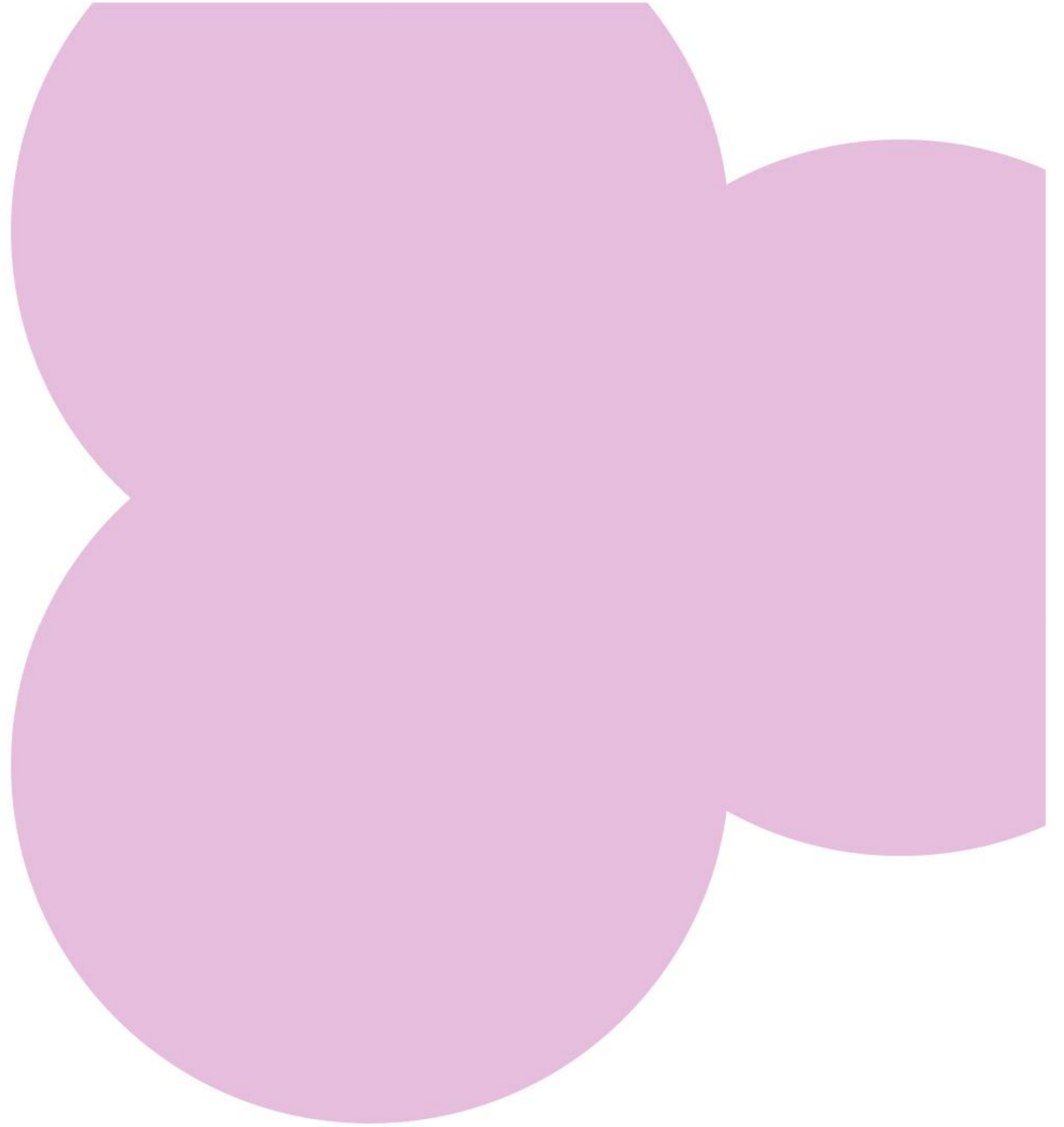
Savut mastojen ympärillä – Totta ja tarua Kurkimäen, Pellesmäen ja Vehmasmäen kyliltä, Ismo Koponen (toim.). Vehmasmäen Nuorisoseura, 1996.

Suomen kantaverkko -karttapalvelu, Fingrid. [<https://karttapalaute.fingrid.fi/?link=hDzo>]

Suomen Väylät -palvelu, Väylävirasto. [<https://suomenvaylat.vayla.fi/>]

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. [https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/VATp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s14.12.2017_FI.pdf]

Liito-oravien ja lintujen inventointi, Kuopion kaupunki, strateginen maankäyttö, Kalle Ruokolainen & Mariko Lindgren

KUOPIO.

www.kuopio.fi